

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

**POROVNÁNÍ OBČANSKÉ VYBAVENOSTI A
DOPRAVNÍ OBSLUŽNOSTI ORP ROKYCANY A ORP
KRALOVICE**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Daniel Franke, Ph.D.

Diplomant: Bc. Radka Koulová

2019

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Radka Koulová

Prostorové plánování

Název práce

Porovnání občanské vybavenosti a dopravní obslužnosti ORP Rokycany a ORP Kralovice

Název anglicky

Comparison of civic amenities and transport services of ORP Rokycany and ORP Kralovice

---

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je porovnání občanského vybavení a dopravní obslužnosti ve dvou odlišných typech obcí s rozšířenou působností (ORP) v Plzeňském kraji. Obce s rozšířenou působností budou vybrány tak, že jedna bude v rozvojovém území a jedna v periferním území kraje.

Metodika

Ke splnění cíle je potřeba splnit několik dílčích kroků. Prvním krokem je výběr ORP dle geografických metodik, tak aby se jednalo o jeden region městského typu (v rozvojovém území) a jeden region venkovského typu (v periferním území). Dalším krokem je sledování veřejného vybavení ve vybraných ORP v čase a to konkrétně po dobu 10 – 15 let. Posledním krokem této diplomové práce je zjištění dopravní obslužnosti území se zaměřením na denní dojíždku do zaměstnání a do škol. Sledovaná ORP budou porovnána a budou analyzovány územně plánovací podklady a územně plánovací dokumenty. V závěru budou uvedena rizika udržitelnosti občanské vybavenosti v obou typech ORP.

Doporučený rozsah práce
cca 60 stran včetně mapových příloh

Klíčová slova

GIS, občanská vybavenost, dopravní obslužnost, Plzeňský kraj

Doporučené zdroje informací

MAIER, K., 2012. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7
MURRAY A.T. et al., 1988. Strategic analysis of public transport coverage. Socio-economic planning sciences 35 (3), pp. 175-188
NAVRÁTILOVÁ A., ROZMANOVÁ N., 2014. Principy a pravidla územního plánování. Brno: Ústav územního rozvoje.
SÝKORA L., 2003. Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis. 39 (2), s. 55-71.
TOUŠEK V. a kol., 2008. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-114-4
Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Předběžný termín obhajoby
2018/19 LS – FŽP

Vedoucí práce
Ing. Daniel Franke, Ph.D.

Garantující pracoviště
Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

doc. Ing. Petra Šimová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 04. 04. 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pod vedením pana Ing. Daniela Franke, Ph.D. Uvedla jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

Prohlašuji, že tištěná verze se shoduje s verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Praze 18. 4. 2019

Bc. Radka Koulová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala za odborné vedení a trpělivost při zpracování diplomové práce panu Ing. Danielovi Frankemu, Ph.D.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou občanské vybavenosti ve venkovském regionu SO ORP Kralovice a v městském regionu SO ORP Rokycany, které leží v Plzeňském kraji. Pomocí územně analytických podkladů, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb a webových stránek jednotlivých obcí byla vytvořena tabulka občanské vybavenosti pro SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za roky 2010 a 2016. Na základě vytvořené tabulky byla občanská vybavenost ve sledovaných správních obvodech porovnána a vznikl mapový výstup občanská vybavenost v jednotlivých obcích SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice. V práci je také rozebíráno téma analýza dojíždění a dopravní obslužnost, kterou vyjadřuje mapový podklad obslužnost veřejnou dopravou v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany. Práce reaguje na novelu vyhlášky č. 500/2006 Sb., která navrhla nová témata pro vyhodnocení území, konkrétně na téma občanská vybavenost a její dostupnost.

Klíčová slova

Občanská vybavenost, dostupnost, dopravní obslužnost, městský region, venkovský region, SO ORP Kralovice, SO ORP Rokycany, GIS

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of civic amenities in the rural region SO ORP Kralovice and in the urban region SO ORP Rokycany, which lies in the Pilsen region. Using territorial analytical materials, the Ministry of Education, Youth and Sports, the National Register of Health Service Providers and the websites of individual municipalities, a table of amenities for SO ORP Rokycany and SO ORP Kralovice for 2010 and 2016 was created administrative districts and map output civic amenities in individual municipalities of SO ORP Rokycany and SO ORP Kralovice. The thesis also analyzes the topic of commuting analysis and transport serviceability, which is expressed by the map basis of public transport service in individual municipalities of SO ORP Kralovice and SO ORP Rokycany. The work responds to the amendment to Decree No. 500/2006 Coll., which proposed new topics for the evaluation of the area, specifically on the subject of civic amenities and its availability.

Keywords

Civic amenities, accessibility, transport services, urban region, rural region, SO ORP Kralovice, SO ORP Rokycany, GIS

OBSAH

1. ÚVOD	10
2. CÍLE PRÁCE	10
3. METODIKA.....	10
4. LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
4.1 Teorie regionu	12
4.1.1 Klasifikace regionů.....	14
4.1.2 Hierarchie regionů	16
4.2 Tématika ÚAP podle novely vyhlášky č. 500/2006 Sb.	16
4.3 Veřejná vybavenost.....	18
4.4 Dostupnost.....	19
4.5 Vymezení venkovského a městského prostoru	22
5. CHARAKTERISTIKA PLZEŇSKÉHO KRAJE	27
6. CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SO ORP.....	34
6.1 SO ORP Rokycany	34
6.2 SO ORP Kralovice.....	35
6.3 Demografie.....	36
6.4 Zastavenost území	44
7 ANALÝZA OBČANSKÉ VYBAVENOSTI V SO ORP KRALOVICE A SO ORP ROKYCANY	45
7.1 Školství a zdravotnictví.....	47
7.2 Sociální péče – domov pro seniory, domov s pečovatelskou službou.....	49
7.3 Kultura a sport	50
8 DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST A ANALÝZA DOJÍŽDKY	53
9 VYHODNOCENÍ OBČANSKÉ VYBAVENOSTI A JEJÍ DOSTUPNOSTI PRO ÚČELY ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ	63
9.1 Stav vyhodnocení	63

9.2	Návrh vyhodnocení na základě poznatků z analytické části.....	66
10	DISKUZE	74
11	ZÁVĚR.....	76
12	PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	79
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84
	SEZNAM OBRÁZKŮ	84
	SEZNAM TABULEK.....	86

1. ÚVOD

Veřejná vybavenost se na území České republiky neustále vyvíjí. Občanská vybavenost se často stěhuje z malých obcí do větších měst nebo v malých obcích úplně zaniká kvůli vylidňování. V případě nepřítomnosti občanské vybavenosti v malých obcích zlepšující se mobilita umožňuje obyvatelům malých obcí za ní dojíždět. Spousta obyvatel je nucena nebo mají potřebu vyjíždět ze své obce do jiné obce za prací, do školy nebo k lékaři a tím se stává dojíždka nedílnou součástí života. S tím souvisí i dopravní obslužnost a veřejná doprava v obcích, protože ne každý vlastní automobil nebo řidičské oprávnění.

Tato diplomová práce je zaměřena na porovnání občanské vybavenosti ve vybraném venkovském a městském regionu v Plzeňském kraji. Také se zaměřuje na dopravní dostupnost a obslužnost vybraných regionů a to jak z hlediska veřejné dopravy, tak i osobní. Po analýze Plzeňského kraje byly vybrány SO ORP Rokycany jako zástupce městského regionu a SO ORP Kralovice jako zástupce venkovského regionu.

2. CÍLE PRÁCE

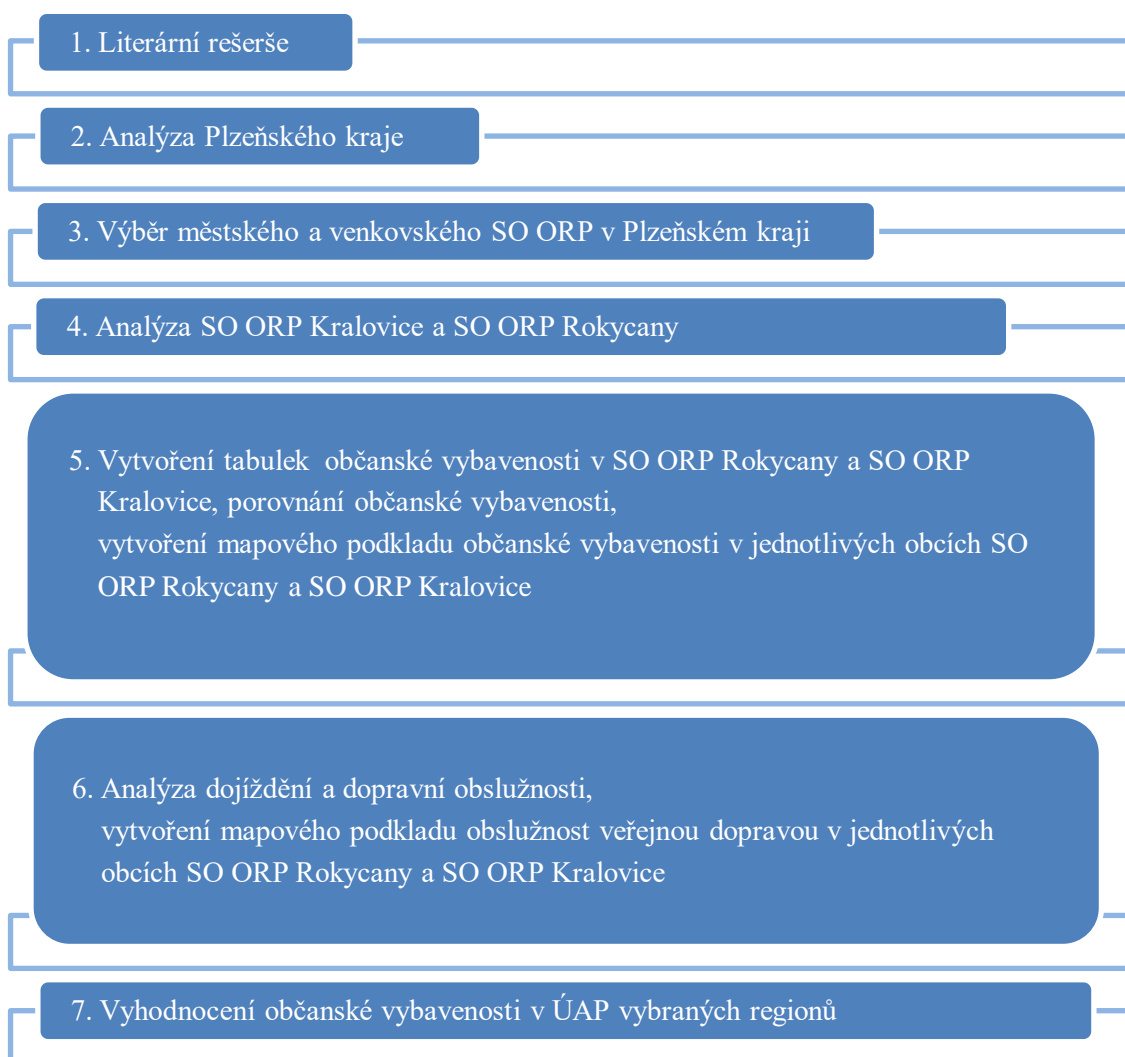
Hlavním cílem diplomové práce je porovnání veřejného vybavení ve dvou různých typech ORP v Plzeňském kraji. Ke splnění hlavního cíle je potřeba splnit několik dílčích cílů. Jedním z dílčích cílů je vybrání ORP dle geografických metodik tak, aby se jednalo o jeden region městského typu a jeden region venkovského typu. Dalším dílčím cílem je sledování veřejného vybavení ve vybraných ORP v čase a to konkrétně po dobu 10 - ti let. Poslední cíl této diplomové práce je zjištění dostupnosti veřejné vybavenosti a dopravní obslužnosti vybraných ORP a vytvoření mapových podkladů v GIS.

3. METODIKA

Rešeršní část práce se bude zabývat představením a vysvětlením pojmů region, novela vyhlášky č. 500/2006 Sb., veřejná vybavenost a její dostupnost, dále zde budou obecně vymezeny regiony typu venkovský a městský. Následně bude provedena analýza Plzeňského kraje z geografického hlediska, která bude podkladem

pro určení venkovského a městského SO ORP. Dále v praktické části autorka zanalyzuje vybrané SO ORP v čase a to po dobu 10 -ti let a vytvoří tabulku občanské vybavenosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za roky 2010 a 2016 (roky určeny podle aktualizací ÚAP v regionech). Podle vytvořených tabulek autorka porovná dostupnost občanského vybavení v městském SO ORP Rokycany a venkovském SO ORP Kralovice a vytvoří mapu občanské vybavenosti v jednotlivých obcích vybraných regionů pomocí ArcGis. Dále se bude v praktické části řešit analýza dojíždění a dopravní obslužnost jednotlivých obcí v správních obvodech, ze které vyjde mapový výstup dopravní obslužnost veřejnou dopravou. Poslední částí je vyhodnocení občanské vybavenosti v ÚAP. V průběhu celé práce byly vytvářeny doplňkové mapové podklady pomocí ArcGis.

Obr. 1: Schéma pracovního postupu (vlastní zpracování, 2019)

4. LITERÁRNÍ REŠERŠE

4.1 Teorie regionu

Pojem region se v geografických disciplínách používá už od dob antiky a jedná se o jeden ze základních konceptů celé geografie. Pro nejobecnější pochopení tohoto pojmu se může říci, že základním regionem je planeta Země. Dnes se pojem region neobjevuje jen mezi původními geografickými koncepty, ale také např. v ekonomii, historii, politice, náboženství a kultuře.

Podle geografů 19. století Alexandra von Humboldta a Karla Rittera se svět skládá ze zemí (regionů), které jsou vždy někým ovládány. A právě ze slova „ovládat“ a jeho překladu do latiny „regere“ vznikl pojem „regio“, který podle Bašovského a Lauka (1990) znamená království, krajina nebo politické území.

V průběhu let se pojem region vyvíjel a měnil. V 19. století bylo nahlíženo na region deterministickým přístupem. Tento přístup určuje sociální, ekonomické či kulturní charakteristiky regionu přírodními podmínkami. Představitelé determinismu v geografii jsou právě A. von Humboldt a K. Ritter (Toušek a kol., 2008).

Ve 20. století Paul Vidal de la Blache, francouzský geograf a zakladatel regionální geografie, představil své chápání termínu region. Jedná se o tzv. posibilistické pojetí a znamená komplexní pojmání regionu vznikající vzájemným působením fyzickogeografických a sociogeografických jevů (Bašovský a Lauko, 1990). Tento francouzský geograf společně se svými následovníky zastával i idiografický přístup, který se soustředil na zjištění speciálních znaků regionu odlišující dané území od ostatních (Johnston a kol., 2000).

Richard Hartshorn, americký geograf a zakladatel pojmu prostorová diferenciac¹, přistupoval k pojetí regionu stejně jako jeho francouzští kolegové, až na jeden malý rozdíl v tom, že popírá spojení přírody a společnosti. Jedná se tedy o nové pojetí pojmu indeterministické, které říká, že přírodní podmínky nemají vliv na charakter společnosti. Takovéto pojetí se uplatňovalo spíše v ekonomické geografii představiteli jako W. Christaller, A. Lösch a W. Isard (Toušek a kol., 2008).

---

¹ „Prostorová diferenciac se zabývá prostorovým rozšířením fyzikálních a sociálních jevů a dodnes je jedním ze základních výzkumných přístupů v geografii“ (Johnston a kol., 2000)

Jaké je tedy současné pojetí regionu? Pojetí regionu vychází z všeobecně známého faktu, že planeta Země a její geografická sféra je heterogenní a projevují se na ní obrovské rozdíly v přírodních i společenských charakteristikách. Přírodní pojetí regionu je vnímáno ve fyzické geografii, humánní geografie zase vnímá region např. z pohledu ekonomického, politického či kulturního. Objevuje se i nové pojetí regionu a to přístup nomotetický, který hledá na obecné a univerzální znaky regionů a studuje pak podle nich podobnost regionů. V současnosti se tedy prolínají dvě pojetí regionu – nomotetický a idiografický (Johnson a kol., 2000; Toušek a kol., 2008)

Podle Bašovského a Lauka (1990) jsou regiony objektivně existujícími entitami, protože je možné určit jejich hranice v různých částech geografické sféry.

Anděl (1996) vysvětluje region jako složitý dynamický prostorový systém formující se na zemském povrchu podle určitých znaků a právě tyto znaky odlišují daný region od jiných regionů či okolí.

Pojmem region se zabýval i Ladislav Skokan (2003), který mluví o tomto pojmu jako o jednom z nejfrekventovanějších v přírodních vědách a také vymezuje region mnoha tvrzeními. Za nejvýstižnější definici považuje tuto: *„Latinský výraz „regio“ odpovídá českému „oblast“, obvykle jde o území vymezené na základě společenských znaků, o dynamický geografický (prostorový) systém formující se na zemském povrchu – na bázi určitých skutečností, které jej odlišují od okolí.“*

Toušek a kol. (2008) uvádí, že region lze definovat jako část geografické sféry. Můžeme pro něj použít termín prostorová jednotka, neboť je výsledkem prostorové diferenciací geografické sféry. Taková diferenciací se může týkat přírodních, politických, ekonomických, sociálních či kulturních charakteristik regionu, lze je i kombinovat. Stejně jako Ladislav Skokan i Toušek a kol. vysvětlují region jako více či méně omezený složitě dynamický prostorový systém, který vznikl vzájemným působením přírodních a sociálně-ekonomických jevů a má určitou charakteristiku odlišující daný region od ostatních. Ve své publikaci *Ekonomická a sociální geografie* (2008) popisuje současné pojetí regionu ve čtyřech bodech:

- *regiony jsou navzájem se lišící části geografické sféry*
- *region je část geografické sféry, která je vymezena na základě zvoleného kritéria (region je tedy areál platnosti zvoleného kritéria)*

- *region je část geografické sféry, která je menší než celá zájmová oblast výzkumu (např. svět, kontinent, stát, pohoří, povodí apod.), ale větší než konkrétní místo (každý region je pak složen ze souboru menších prostorových jednotek a zároveň je součástí prostorové jednotky větší)*
- *region je nejlogičtější způsob organizace geografických informací*

4.1.1 Klasifikace regionů

Klasifikací regionů se zabývalo mnoho geografů jako např. Haggett (1965), Hampl (1971) a také Toušek a kol. (2008).

Nezákladnější klasifikace regionů je dle odvětvového, metodologického, taxonomického hlediska a dle hlediska formy. Každé z těchto vyjmenovaných hledisek má pak další členění, které je stručně uvedeno v následujících odstavcích této kapitoly.

Odvětvové hledisko člení regiony jednoduše podle odvětví a rozlišuje celkem 3 typy:

- *fyzickogeografický region (přírodní)* – tento typ se dále dělí podle jednotlivých fyzickogeografických kritérií
  - litologický region
  - geomorfologický region
  - klimatický region
  - hydrogeografický region
  - pedogeografický region
  - biografický region
- *sociálněgeografický region (humánní)* – v tomto typu regionu se určuje např.:
  - zemědělský region
  - průmyslový region
  - dojížděkový region
  - rekreační region
- *komplexní geografický region* – jedná se o monistické pojetí regionu, kdy se připouští spojitost mezi fyzickogeografickými a humánními procesy

Druhé hledisko ze základní klasifikace regionů se nazývá metodologické, u kterého se zkoumá, k čemu regiony slouží. Nyní autorka uvede základní dělení tohoto hlediska podle definice polského geografa Dziewónskiho (1976):

- *region jako nástroj geografického výzkumu* – také statistický region, který slouží jako výzkumná jednotka pro zjišťování různých statistických údajů
- *region jako objekt geografického výzkumu* – cílem výzkumu v tomto pojetí je vymezení regionu, proto se užívá termín cílový region
- *region jako nástroj managementu území* – v tomto případě je region chápán jako území, pro které se dělá určitý plán (např. regulační, rozvojový), říká se jim také plánovací regiony

Další hledisko je taxonomické, které rozděluje regiony na individuální a typologické. Individuální regiony jsou vymezovány podle jedinečných znaků a mají svůj vlastní název jako např. názvy okresů nebo krajů. Typický znak pro individuální region je neopakovatelnost. Typologický region je oproti individuálnímu opakovatelný. Takový typ regionu se vymezuje na základě obecných a typických vlastností a vznikají tím např. městské a venkovské regiony, depopulační regiony nebo regiony s určitou hustotou silniční sítě.

Poslední je hledisko formy, které je pro klasifikaci regionů v geografii nejdůležitější. Toušek a kol. (2008) se podrobněji věnují dvěma typům regionů z daného hlediska:

- *homogenní regiony (formální, uniformní)*
- *nodální regiony (uzlové, vektorové, funkční nebo také spádové)*

Homogenní regiony se vyskytují spíše ve fyzické geografii jako celky geologické, klimatické či geomorfologické. Tyto regiony se popisují jako takové, u nichž je regionalizační kritérium rovnoměrně rozprostřeno po celém zkoumaném území.

Typ nodálního regionu se užívá a nachází nejvíce v humánní geografii jako např. spádové regiony, regiony obslužnosti a mnoho dalších. Takový region je typický tím, že má jádro, ve kterém se koncentrují geografické jevy a kolem něhož se rozprostírá zázemí. Mezi těmito dvěma celky jsou určité vazby, které jsou dány podle zvoleného regionalizačního kritéria a jeho intenzity, např. obslužný charakter kritéria nebo produkční a spotřební. Čím více je zázemí dál od jádra regionu, klesá

intenzita vazeb mezi dvěma místy z pohledu vzdálenosti (distance-decay efekt) i časové dostupnosti.

4.1.2 Hierarchie regionů

V případě regionů se musí nahlížet i na jejich postavení k okolí. Takové postavení určuje hierarchie regionů, která je rozdílná jak u fyzické, tak i u humánní geografie. Tato práce se zabývá humánní geografii, a proto zde autorka uvádí hierarchizaci sociálněgeografických regionů podle Touška a kol. (2008):

- *mikroregionální úroveň – nejnižší*
- *meziregionální úroveň*
- *makroregionální úroveň*
- *národní úroveň*
- *globální úroveň*

Hampl (2005) uvádí jako nejnižší úroveň subregion, s kterým společně s mikroregionální úrovní se pracuje v této diplomové práci.

Rozdělení celků do výše vyjmenovaných úrovní je podle určitého ukazatele např. počet obyvatel, zaměstnanost v terciérní sféře či jejich kombinace.

4.2 Tématika ÚAP podle novely vyhlášky č. 500/2006 Sb.

Dne 23. 1. 2018 bylo schváleno aktuální znění novely vyhlášky č. 500/2006 Sb., která byla změněna vyhláškou č. 13/2018 Sb. Vyhláška č. 500/2006 Sb. podrobně upravuje náležitosti obsahu územně analytických podkladů, obsahu územně plánovací dokumentace, včetně náležitostí dokladů spojených s jejich pořizováním, vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území a aktualizací územně plánovací dokumentace, a podkladů pro evidenci územně plánovací činnosti (Zákony pro lidi, 2018).

Novelizace týkající se územně analytických podkladů (ÚAP) upravuje celkový obsah a strukturu tohoto dokumentu. Povinnost zpracování SWOT analýzy byla nahrazena zjišťováním a vyhodnocováním pozitivních a negativních stránek témat, které tato vyhláška stanovila. Jedná se celkem o 13 témat, která musí být obsažena v ÚAP na úrovni obcí s rozšířenou působností i krajů a to jak v podkladech pro

rozbor udržitelného území, tak i v rozboru udržitelného rozvoje území (právě v této části ÚAP daná témata nahradili SWOT analýzu).

Tab. 1: Seznam témat pro vyhodnocení území pro účely vypracování ÚAP podle novely vyhlášky č. 500/2006 Sb. (vlastní zpracování dle Zákony pro lidi, 2018)

TEMATICKÉ ČLENĚNÍ
1. širší územní vztahy
2. prostorové a funkční uspořádání území
3. struktura osídlení
4. sociodemografické podmínky a bydlení
5. příroda a krajina
6. vodní režim a horninové prostředí
7. kvalita životního prostředí
8. zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa
9. občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství
10. dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti
11. ekonomické a hospodářské podmínky
12. rekreace a hospodářské podmínky
13. bezpečnost a ochrana obyvatel

Dle odůvodnění právní úpravy vyhlášky je SWOT analýza pro potřeby územního plánování nevhodná, protože jde o nástroj ekonomické analýzy a plánování. Tato analýza sleduje vnitřní a vnější prostředí hodnoceného předmětu. Ve vnitřním prostředí se jedná o slabé a silné stránky, vnější prostředí zahrnuje neovlivnitelné oblasti předmětu hodnocení – hrozby a příležitosti. Problémem u vyhodnocování konkrétního území podle SWOT analýzy je střet různých zájmů, které nemusí hodnocený předmět ovlivnit i přes to, že tyto zájmy patří mezi vnitřní prostředí daného předmětu. Nové sledované stránky území (viz. tab. 1)

Podle vyhlášky č. 13/2018 Sb. byla novelizována vyhláška č. 500/2006 Sb. a stanovila nový obsah pro zpracování ÚAP takto:

- Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území
  - zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje územím jeho hodnot a limity využití území dle 13 tematických okruhů (viz. tab. 1)
  - zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území
- Rozbor udržitelného rozvoje území
  - zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území dle 13 tematických okruhů (viz. tab. 1) – *náhrada za SWOT analýzu*

- vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území, a to pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel, včetně jejich vzájemných vazeb a trendů vývoje území
- určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích (ÚPD), případně v územních studiích
  - tato část musí zahrnovat tyto požadavky:
    - zmírnění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad
    - vzájemné střety záměrů na provedení změn v území
    - střety záměrů s limity využití území a s hodnotami v území
    - odstranění nebo zmírnění vlivů negativ v území
    - využití potenciálu rozvoje území
    - snížení nevyváženého vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí
    - hospodářský rozvoj
    - soudržnost společenství obyvatel

- Grafická část

Autorka se v této práci bude zabývat první částí devátým tematickým okruhem vzniklým novelou vyhlášky č. 500/2006 Sb. – občanská vybavenost včetně její dostupnosti.

4.3 Veřejná vybavenost

Veřejná vybavenost a vše, co do ní patří, je dáno vyhláškou č. 501/2006 Sb., která byla naposledy novelizována roku 2013. Vyhláška konkrétně stanovuje plochy občanského bydlení. Tyto plochy se v souvislosti s územním plánováním vymezují za účelem zajištění těch správných podmínek, které kladou důraz na umístění, dostupnost, využívání staveb občanského vybavení a užívání v souladu s jejich účelem.

Plochy občanského vybavení podle vyhlášky č. 501/2006 Sb.:

„Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu,

zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné. “

Pro přesnější ujasnění, jaké občanské vybavení bude v této práci řešeno, se autorka inspirovala publikací „Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury“, Maier a kol., 2016 a Ústavem územního rozvoje a jeho publikací „Principy a pravidla územního plánování“, aktualizace z roku 2017.

Sledované veřejné vybavení v této práci:

- Školství
  - základní – a. mateřská škola, b. základní škola
  - doplňková – c. střední škola vč. gymnázia
- Zdravotnictví
  - základní – a. praktický lékař pro děti, b. praktický lékař pro dospělé, c. zubní lékař, d. lékárna
  - doplňková – e. nemocnice
- Kultura
  - základní – a. knihovna
- Sport
  - základní – a. hřiště (pro děti, mládež nebo dospělé)
  - doplňková – b. koupaliště/bazén, c. tělocvična, d. zimní stadion
- Sociální péče
  - doplňková - a. domov pro seniory, pečovatelská služba

4.4 Dostupnost

Nejenom že existuje dopravní dostupnost, která je spojena s kvalitou dopravní infrastruktury, ale také je hojně řešena dostupnost občanského vybavení jako taková (obecná), která je dána doporučenými standardy dostupnosti v obci.

Nejprve si představíme dopravní dostupnost. Dopravní dostupnost neboli akcesibilita či komunikační dostupnost uzlů je v dnešní době jedno z nejdůležitějších

témat geografie dopravy. Tímto pojmem či celou geografii dopravy se dosud zabývaly spousty geografů, např. Brinke (1992), Mirvald S. (1999), Toušek a kol. (2008), Hudeček a kol. (2016) či Morris, Dumble, Wigan (1978).

Toušek a kol. (2008) chápou dostupnost jako „*množství příležitostí, které jsou z určitého místa dostupné do určité vzdálenosti anebo cestovní doby*“.

Josef Brinke (1992) píše o dopravní dostupnosti v souvislosti s hierarchií dopravních uzlů, kdy tento pojem nazývá komunikační dostupnost uzlů. Komunikační dostupnost uzlu roste s rostoucím spojením uzlu.

Stanislav Mirvald (1999) vysvětluje dopravní dostupnost či akcesibilitu jako ukazatel popisující snadnost pohybu mezi body/uzly v dopravní síti.

Akcesibilita je závislá na charakteristice dopravní sítě, jak blízko jsou u sebe zkoumané dopravní uzly ve spojení s jejich geografickou polohou, dále počet spojení mezi nimi a kvalita takového spojení. Všechny tyto body velmi ovlivňují dostupnost aktivit, které jsou pro dnešní svět potřebné jako např. zaměstnání či občanská vybavenost (Hudeček a kol., 2016).

Jarolímek (2005) rozlišuje tři základní dopravní dostupnosti a to časovou, vzdálenostní a frekvenční. Jak je z názvů druhů dostupnosti zřejmé, časová dostupnost řeší časovou náročnost dopravení se z jednoho bodu do ostatních, vzdálenostní dostupnost zase představuje vzdálenost jednoho místa od ostatních. Ve frekvenční dopravní dostupnosti se počítá s počtem spojů, kterými se lze dostat z bodu A do bodu B.

Dále lze dostupnost dělit například podle druhu dopravy nebo typu dopravního prostředku.

Pro tuto práci je ale důležitá dostupnost občanského vybavení jako taková. To znamená, že by se daná občanská vybavenost v obci měla nacházet v případě základní občanské vybavenosti podle daných doporučených vzdáleností, a v případě doplňkové občanské vybavenosti záleží na počtu obyvatel v obci a zda by se podle tohoto kritéria měla v dané obci nacházet, nebo nikoliv.

Maier a kol. (2016) rozlišují tři základní typy dostupnosti:

- *časová dostupnost*
- *fyzická dostupnost*
- *sídelně strukturální dostupnost*

Ve fyzické a časové dostupnosti se počítá vzdálenost od obytných domů do zařízení občanské vybavenosti z pohledu pěší chůze i z pohledu dojezdu hromadnou dopravou nebo individuální automobilovou dopravou. Podle Ústavu územního plánování (2017) se tyto dostupnosti určují u základní kategorie občanského vybavení.

Sídelně strukturální dostupnost se vztahuje k velikosti obce/sídla z hlediska počtu obyvatel a posuzuje přítomnost/nepřítomnost dané občanské vybavenosti v obci.

Pro určení dostupnosti občanské vybavenosti v obcích si Maier a kol. (2016) rozdělil obce do několika typů, podle kterých se autorka práce také bude řídit:

- A. *ve městech s počtem obyvatel od 10 tis.*
- B. *v obcích do 10 tis. obyvatel v rozvojových oblastech stanovených Politikou územního rozvoje a vymezených v zásadách územního rozvoje kraje*
- C. *ve městech od 1 tis. do 10 tis. obyvatel a v ostatních obcích od 2 tis. obyvatel, mimo území zařazení do typů A a B*
- D. *v obcích neuvedených pod typy A až C*

V následující tabulce autorka uvádí standardy dostupnosti u sledované veřejné vybavenosti této práce. Časová dostupnost je zde uváděna z pohledu dojezdové doby MHD nebo individuální dopravou, fyzická dostupnost je řešena z pohledu pěší chůze.

Tab. 2: Standardy dostupnosti sledované veřejné vybavenosti v této práci (vlastní zpracování dle dat Maier a kol, 2016)

VEŘEJNÁ VYBAVENOST	KAT.	TYP ÚZEMÍ	TYP DOSTUPNOSTI	STANDARD DOSTUPNOSTI
Školství				
Mateřská škola	základní	A, B, C, D	fyzická	600 m
		D	časová	30 min
Základní škola	základní	A, B, C	fyzická	600 – 800 m
		B, C, D	časová	30 min
Střední škola vč. gymnázia	doplňková	A, B	časová	45 min
			sídelně strukturální	přítomnost v obci
Zdravotnictví				
Praktický lékař pro děti	základní	A, B, C	fyzická	600 m
		D	časová	45 min

Praktický lékař pro dospělé	základní	A, B, C	fyzická	600 m
		D	časová	45 min
Zubní lékař	základní	A, B, C	fyzická	600 m
		D	časová	45 min
Lékárna	základní	A, B, C	fyzická	600 m
		D	časová	45 min
Nemocnice	doplňková	A, B	sídelně strukturální	přítomnost v obci
Kultura				
Knihovna	základní	A, B, C, D	časová	15 min
Sport				
Hřiště	základní	A, B, C, D	fyzická	200 – 1 000 m
			sídelně strukturální	přítomnost v obci
Koupaliště/bazén	doplňková	A, B, C	sídelně strukturální	přítomnost v obci
Tělocvična	doplňková	A, B, C	sídelně strukturální	přítomnost v obci
Zimní stadion	doplňková	A, B, C	sídelně strukturální	přítomnost v obci
Sociální péče				
Domov pro seniory, dům s pečovatelskou službou	doplňková	A, B, C	sídelně strukturální	přítomnost v obci

4.5 Vymezení venkovského a městského prostoru

Vymezení a rozlišení venkova od města je velký problém a to už od doby, kdy se začala rozvíjet sídla v zázemí původních měst. Obtížné je přesně definovat a vymežit hranici toho, co je venkovské a městské. V české legislativě neexistuje přesné definování pojmu venkov a lze tedy jen odvodit, že obce, které nemají označení město, mohou být přiřazeny k pojmu venkovské. Perlín (2010) uvádí: „*Jasná metodika pro vymezení venkovských obcí tedy ve veřejné správě a ani v odborné sféře neexistuje*“. V této kapitole autorka uvádí možné pojetí vymezení venkovského a městského prostoru podle nejrůznějších zdrojů a přístupů.

Např. Binka a kol. (2007) určuje čtyři typologie venkovského prostoru:

- *Velikostní a polohová diferenciac*

Tyto dvě typologie jsou uváděny spolu, protože velikost a poloha v rámci obce si je velmi blízká. Velikostní typologie zařazuje obec

podle počtu obyvatel ke konci daného roku a polohová diferenciacie je určena podle dopravní polohy a dostupnosti obce.

- *Sídelní typologie*

Tato typologie je navázána na polohu obce vůči urbanizovanému území a osám. Binek a kol. (2007) rozlišuje pět sídelních kategorií: sídla v suburbánním území jádra, sídla na hlavních urbanizačních osách, sídla na vedlejších urbanizačních osách, sídla mimo urbanizační osy a sídla v marginálním území.

- *Historicko-sociální typologie*

Binek a kol. (2007) odkazuje na publikaci od Radima Perlína (2003), který vymezuje český venkovský prostor do několika základních typů a pracuje jak s ekonomickými, historickými, sociálními, ale také s fyzicko-geografickými kritérii: suburbánní zóna, venkov v bohatých zemědělských oblastech, severní (bohaté) Sudety, jižní (chudé) Sudety, vnitřní periferie a moravsko-slovenské pomezí.

- *Typologie vybavenosti obcí*

Důležité hledisko kvality života na venkově je bezesporu vybavenost těchto obcí a to konkrétně základní sociální a ekonomické služby. Tato typologie rozděluje obce do čtyř kategorií podle občanské vybavenosti (Maříková, 2003): bohatá (základní i mateřská škola, lékař, více obchodů, knihovna a další), základní (základní škola, lékař, jeden obchod), malá (obchod, škola s prvním stupněm nebo lékař dojíždějící jen některé dny v týdnu), žádná (žádný ze základních prvků vybavenosti). Spojením typologie vybavenosti a polohové typologie lze studovat lokální vazby ve vztahu vybavenosti obcí a dopravní dostupnosti těch služeb, které v dané obci chybí.

Jediná mezinárodní definice venkovského prostoru, která je uznávaná, je definice podle OECD, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Tato definice počítá jen s jedním kritériem a tím je hustota obyvatelstva. Definice venkovského prostoru podle OECD je řešena na dvou hierarchických úrovních:

- *Lokální úroveň* – tato úroveň definuje venkov jako sídlo s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km²

- *Regionální úroveň* – do této úrovně jsou zařazeny tři regiony, které se řídí kritériem hustoty zalidnění jako úrovně lokální: převážně venkovské (více než 50 % obyvatel v daném regionu žije ve venkovských obcích), významně venkovské (15 – 50 % obyvatel v daném regionu žije ve venkovských obcích), výrazně městské (méně než 15 % obyvatel daného regionu žije ve venkovských obcích)

(Postavení venkova v Plzeňském kraji, 2009)

Statistický úřad Evropské Unie EUROSTAT je další mezinárodní organizací, která se zabývá klasifikací regionů a to podle hustoty zalidnění a absolutní hodnoty počtu obyvatel. EUROSTAT vymezuje celkem tři kategorie regionů:

- *hustě obydlené zóny* - hustota zalidnění vyšší než 500 obyvatel/km², počet obyvatel alespoň 50 tis.
- *přechodné zóny* – hustota zalidnění 100 až 500 obyvatel/km², počet obyvatel alespoň 50 tis.)
- *řídce obydlené zóny* – všechny ostatní regiony

(Pászto a kol., 2012)

Vymezením venkova se zabývají i některé národní a regionální strategické dokumenty – Program rozvoje venkova ČR, Národní strategický plán rozvoje venkova ČR, Strategie regionálního rozvoje ČR, dokumenty Regionálních operačních programů a Programy rozvoje krajů. Problému vymezení venkovského prostoru se věnoval i Český statistický úřad ve své publikaci „Varianty vymezení VENKOVA a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006“ roku 2008. Bylo stanoveno celkem 8 variant, jak vymezit venkov – např. podle prostého stanovení venkova či města statutem, podle počtu obyvatel, podle hustoty zalidnění, podle vzdálenosti od krajského města atd. V některých variantách se kritéria i kombinovala (Pászto a kol., 2012)

V této práci se bude autorka inspirovat vymezením městského a venkovského prostoru podle Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020. Tato strategie rozděluje území České republiky na tři základní typy z hlediska rozvojových znaků, ke kterým patří sociálně-ekonomický potenciál, polohový potenciál a dynamika vývoje v aktuálním období.

- *Rozvojové území*

- *Metropolitní oblast* (oblast s koncentrací nad 300 tis. obyvatel)

Jedná se o největší města v České republice, jako jsou Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, ve kterých se nachází nejvyšší administrativa, finanční sektor, věda a výzkum, vysoké školství, infrastruktura i manažerské struktury. Tyto oblasti jsou charakteristické intenzivní suburbanizací, ekonomickým růstem a mezinárodní konkurenceschopností. Žije zde více jak 45 % obyvatel.

- *Sídelní aglomerace* (území se 100 tis. – 300 tis. obyvateli)

Jedná se zbývající krajská města, která nespádají do metropolitní oblasti. Centra aglomerací jsou hospodářsky a infrastrukturně spojena, spojení funguje i v rámci služeb a dojížděnkou za prací. V České republice monitorujeme jak aglomerace s dynamicky se rozvíjejícím růstovým centrem, neutrálním postojem, tak i s koncentrací socioekonomických problémů.

- *Regionální centra a jejich zázemí* (území s koncentrací 25 tis. – 100 tis. obyvatel)

Jedná se o střediska regionálního významu s větší hustotou zalidnění a podnikatelských subjektů, které mají v daném regionu dominantní postavení v zaměstnanosti.

- *Stabilizované území*

Toto území nepatří mezi aglomerace, regionální centra a jejich zázemí ani mezi periferní oblast. Pro tuto oblast je charakteristické, že nemají socioekonomické problémy, ke kterým patří nezaměstnanost, vylidňování nebo nedostatečná vybavenost, ale přitom nedisponují socioekonomickým rozvojem. Právě pro danou charakteristiku musí obyvatelé tohoto území vyjíždět za prací a do škol.

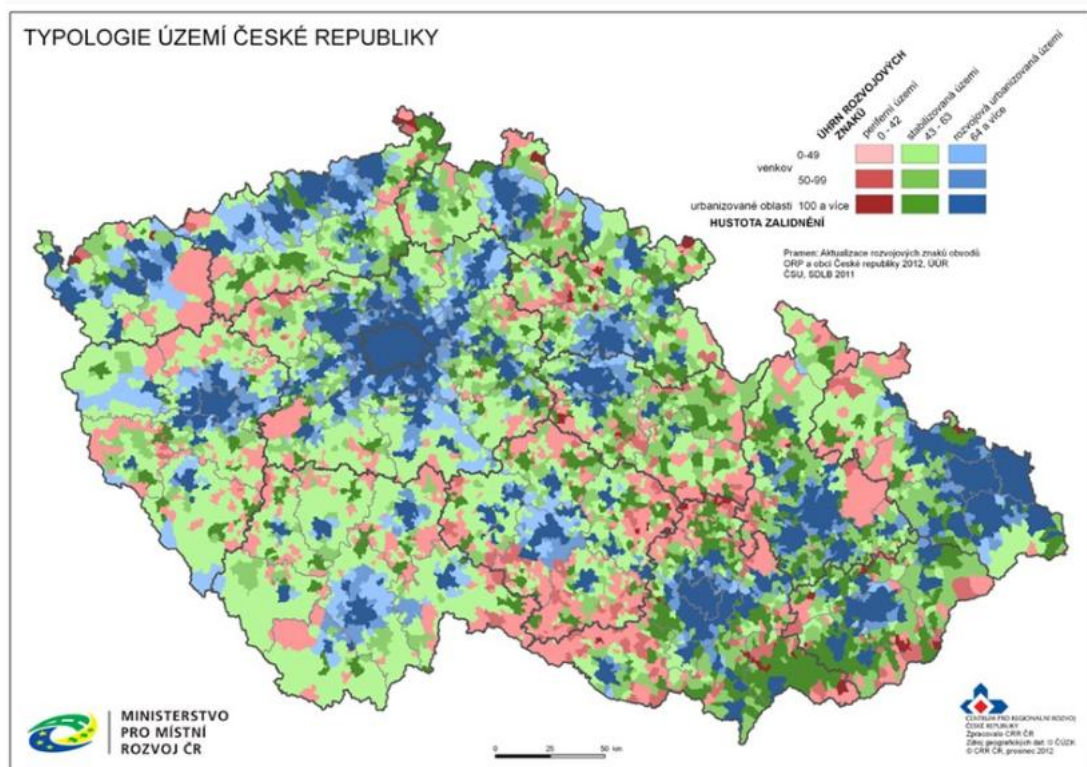
- *Periferní území*

Odlehlé a problémové území i tak se dá charakterizovat tento třetí typ území dle Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020. Dalšími charakteristickými ukazateli periferního území je nedostatečná vybavenost, špatná dopravní dostupnost, vysoká

nezaměstnanost, většinová vyjíždka místních obyvatel do zaměstnání i do škol a samozřejmě i neustávající vylidňování.

Tento národní dokument také uvádí, že stabilizované a periferní území lze pojmut pod společný název venkov a to v případě podprůměrné hustoty zalidnění – pod 100 obyvatel na km². Naopak území, ve kterém je hustota zalidnění 100 obyvatel a více na km², spadá do typu urbanizované oblasti. Takovéto rozdělení území společně se znaky předešlé kategorizace počítá i s ukazateli hustoty zalidnění a počtu obyvatel a nazývá se jako typy dle stupně urbanizace území (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020, 2018).

Obr. 2: Typologie území České republiky na periferní, stabilizované a rozvojové území (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020, 2018)

Autorka si pro tuto práci rozdělí ORP Plzeňského kraje na rozvojová urbanizovaná území a periferní území, následně vybere dvě rozdílná ORP, která pak bude porovnávat z hlediska veřejné vybavenosti a její dostupnosti.

5. CHARAKTERISTIKA PLZEŇSKÉHO KRAJE

Plzeňský kraj leží v jihozápadní části České republiky. Tento kraj sousedí celkem se čtyřmi dalšími kraji a tvoří státní hranici se Spolkovou republikou Německo, konkrétně se spolkovou zemí Bavorskou. Státní hranice se spolkovou zemí Bavorsko je nejdelší hranicí na jihozápadě kraje, dále sousedí na severozápadě s Karlovarským krajem, na severu s Ústeckým krajem, na severovýchodě se Středočeským krajem a na jihovýchodě od Plzeňského kraje se rozprostírá Jihočeský kraj (Český statistický úřad, 2018).

Rozloha kraje je 7 649 km² a rozprostírá se tak na 9,7 % území ČR. Tímto údajem je Plzeňský kraj třetím největším krajem v ČR z celkového počtu krajů čtrnáct. Počtem obyvatel se ale řadí mezi ty méně osídlené kraje s celkovým počtem obyvatel 580 816 (k 31. 12. 2017). Plzeňský kraj je druhým nejméně zalidněným krajem v ČR, na 1 km² zde žije necelých 76 obyvatel (Plzeňský kraj, 2018).

Plzeňský kraj je tvořen sedmi okresy (Domažlice, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Rokycany a Tachov), které se od sebe výrazně odlišují nejen krajinným charakterem, ale i počtem a skladbou obyvatel, ekonomickým potenciálem, rozlohou i hustotou zalidnění. Okresy byly roku 2003 zrušeny kvůli reformě státní správy a vzniklo 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP), které převzaly významnou část kompetencí právě zrušených okresních úřadů. Spolu s SO ORP také vzniklo v Plzeňském kraji 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU). V následující tabulce autorka uvádí výčet okresů a SO ORP Plzeňského kraje.

Tab. 3: Seznam okresů a SO ORP v Plzeňském kraji (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

OKRES	SO ORP	OKRES	SO ORP
Rokycany	Rokycany	Domažlice	Domažlice
Plzeň - sever	Kralovice		Horšovský Týn
	Nýřany	Tachov	Tachov
Plzeň - město	Plzeň		Stříbro
	Plzeň - jih	Nepomuk	Klatovy
Blovice		Horažďovice	
Přeštice		Sušice	
Stod			

Plzeňský kraj a jeho SO ORP

Tento kraj se vyznačuje vysokým počtem malých sídel, která jsou po kraji nerovnoměrně rozmístěna. Struktura kraje je s porovnáním s ČR velmi neobvyklá, neboť zde úplně chybí města střední velikosti. Obcí se statutem města zde leží celkem 57, což představuje 11,4 % ze všech obcí v kraji. Většina měst, konkrétně 42, má ale oproti jiným krajům méně obyvatel než 5 000. Dále je zde skupina čtyř měst, ve kterých žije 10 – 20 tisíc obyvatel, jedná se o města Sušice, Domažlice, Tachov a Rokycany. Více než 20 tisíc obyvatel má město Klatovy a největší město je samozřejmě krajské město Plzeň, které patří mezi města s více než 100 000 obyvatel.

Ve městech Plzeňského kraje žije celkem 388 843 obyvatel, v přepočtu na procenta tj. 67,2 % z celkového počtu obyvatel (Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2018).

Hlavní sídla kraje, která jsou vyjmenovaná v předešlém odstavci, se nachází na rozvojových osách regionálního významu a na ose spojující Plzeň s Prahou a Německou spolkovou zemí Bavorsko, popřípadě s celým Německem, též nazývaná jako západní radiální osa. Nejdůležitější spoj Praha – Plzeň – Německo představuje dálnice D5, která v Plzeňském kraji vede přes SO ORP Tachov, SO ORP Stříbro, SO ORP Nýřany a SO ORP Rokycany, o délce 109,2 km. Spolu s dálnicí D5 tvoří silniční síť kraje i silnice I., II. a nejhojnější III. třídy, v celkovém součtu je tedy síť silnic a dálnic 5 127 km. Dalším důležitým spojem vedoucím přes tento kraj je III. železniční koridor, který vede přes města Rokycany a Plzeň, a také jeho odbočná větev směřující do Domažlic a dále do Německa. K 31. 12. 2017 čítala provozní délka železničních tratí v Plzeňském kraji přesně 705,4 km. Území ležící mimo rozvojové regionální osy i západní osu je méně zalidněno a převažuje zde obytná a zemědělská funkce. Takovéto území se dále vyznačuje nedostatečně rozvinutou sociální a technickou infrastrukturou, omezenou dopravní obslužností, vznikem malých podniků, obnovou řemesel a rozvojem služeb spojených s cestovním ruchem (Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2018).

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje (2018) zpřesňují rozvojové osy a oblasti, které jsou vymezené v politice územního rozvoje a které mají nadmístní význam.

Mezi rozvojové oblasti a osy Plzeňského kraje vymezené v politice územního rozvoje jsou zařazeny tyto:

- *OB5 Rozvojová oblast Plzeň*
- *OS1 Rozvojová osa Praha – Plzeň – hranice ČR/Německo (Nürnberg)*
  - V rámci této osy byla určena 3 rozvojová území – *RUI Rozvojové území Svatá Kateřina a Střeblo*, *RU2 Rozvojové území Bor* a *RU3 Rozvojové území Mýto*

Nadmístní rozvojové oblasti a osy na území Plzeňského kraje:

- *RO1 Rozvojová oblast Domažlice*
- *RO2 Rozvojová oblast Klatovy*
- *RO3 Rozvojová oblast Rokycany*

- *RO4 Rozvojová oblast Stříbro*
- *RO5 Rozvojová oblast Sušice*
- *RO6 Rozvojová oblast Tachov*
- *OR1 Rozvojová osa Plzeň – Kralovice – hranice kraje*
- *OR2 Rozvojová osa Plzeň – Nepomuk – hranice kraje*
- *OR3 Rozvojová osa Plzeň – Klatovy – hranice SRN*
- *OR4 Rozvojová osa Plzeň – Domažlice – hranice ČR*
- *OR5 Rozvojová osa Bor (dálnice D5) – Planá – hranice kraje*
- *OR6 Rozvojová osa Bor (dálnice D5) – Domažlice*
- *OR7 Rozvojová osa Domažlice – Klatovy*
- *OR8 Rozvojová osa Klatovy – Horažďovice – hranice kraje*

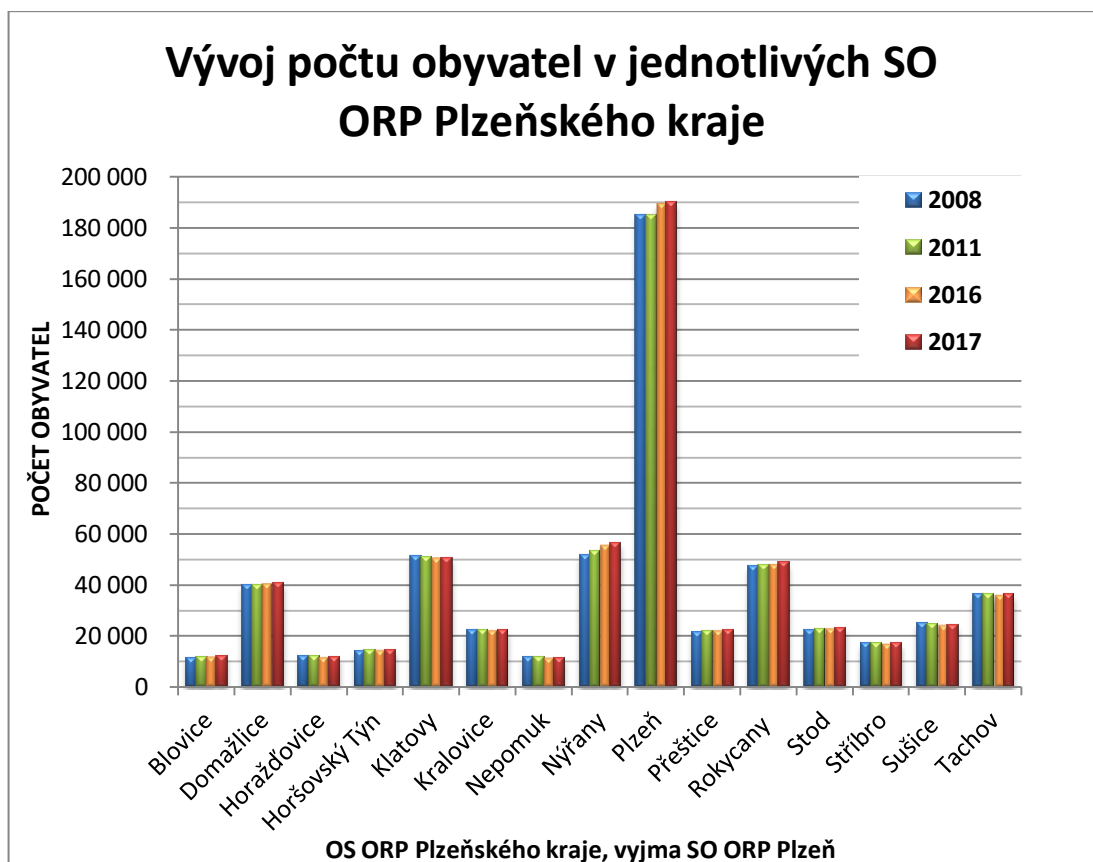
V Plzeňském kraji žije celkem 580 816 obyvatel (k 31. 12. 2017). Tímto údajem se kraj stává šestým nejméně obydleným krajem v ČR s hustotou 75,9 obyv./km². Nejvíce obyvatel v rámci Plzeňského kraje žije v ORP Plzeň, nejméně pak v ORP Nepomuk. Obyvatelstvo kraje se řadí spíše mezi starší a to kvůli tomu, že průměrný věk obyvatel je 42,6 let (průměrný věk obyvatel ČR 42,2 let). Podíl nezaměstnaných v tomto kraji dosáhl hodnoty 2,48 % (k 31. 12. 2017) a patří tak v mezikrajovém srovnání mezi kraje s nejnižším podílem nezaměstnaných osob (Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2018).

Plzeňský kraj prošel během posledních deseti let změnami v počtu obyvatel jen díky vysokému migračnímu přírůstku, který se oproti roku 2011 zvýšil čtyřnásobně. Je zde převaha zahraniční migrace nad vnitřním stěhováním. (Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2018).

Protože se tato práce zabývá SO ORP Plzeňského kraje, autorka vytvořila graf znázorňující vývoj počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP kraje, přesněji z let 2007, 2011 (SLBD), 2016 a 2017, a to pro úplnou přehlednost vývoje počtu obyvatel.

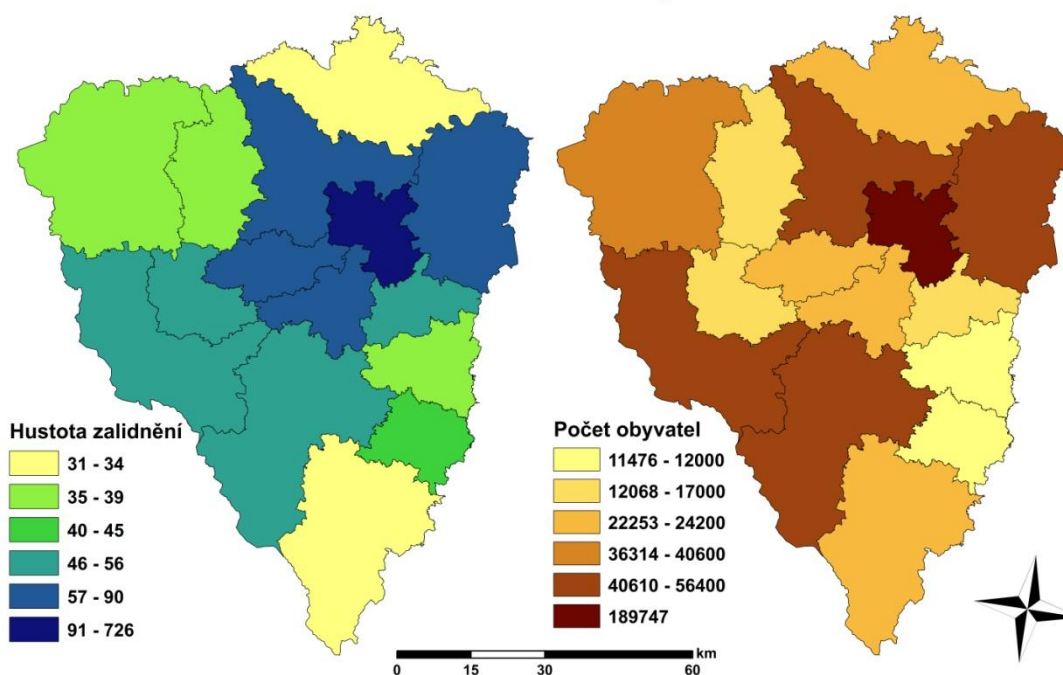
Z grafu je zřejmé, že nejvíce obyvatel je v SO ORP Plzeň a také že v tomto regionu počet obyvatel narůstá. Očividný nárůst obyvatel je v SO ORP Domažlice, Nýřany a Rokycany. U ostatních SO ORP počet obyvatel stagnuje nebo dokonce i klesá. SO ORP s viditelným poklesem počtu obyvatel v průřezu deseti let jsou Klatovy a Stříbro.

Obr. 4: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP Plzeňského kraje (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Obr. 5: Hustota zalidnění a počet obyvatel v jednotlivých SO ORP Plzeňského kraje v roce 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Hustota zalidnění a počet obyvatel v jednotlivých SO ORP Plzeňského kraj v roce 2017

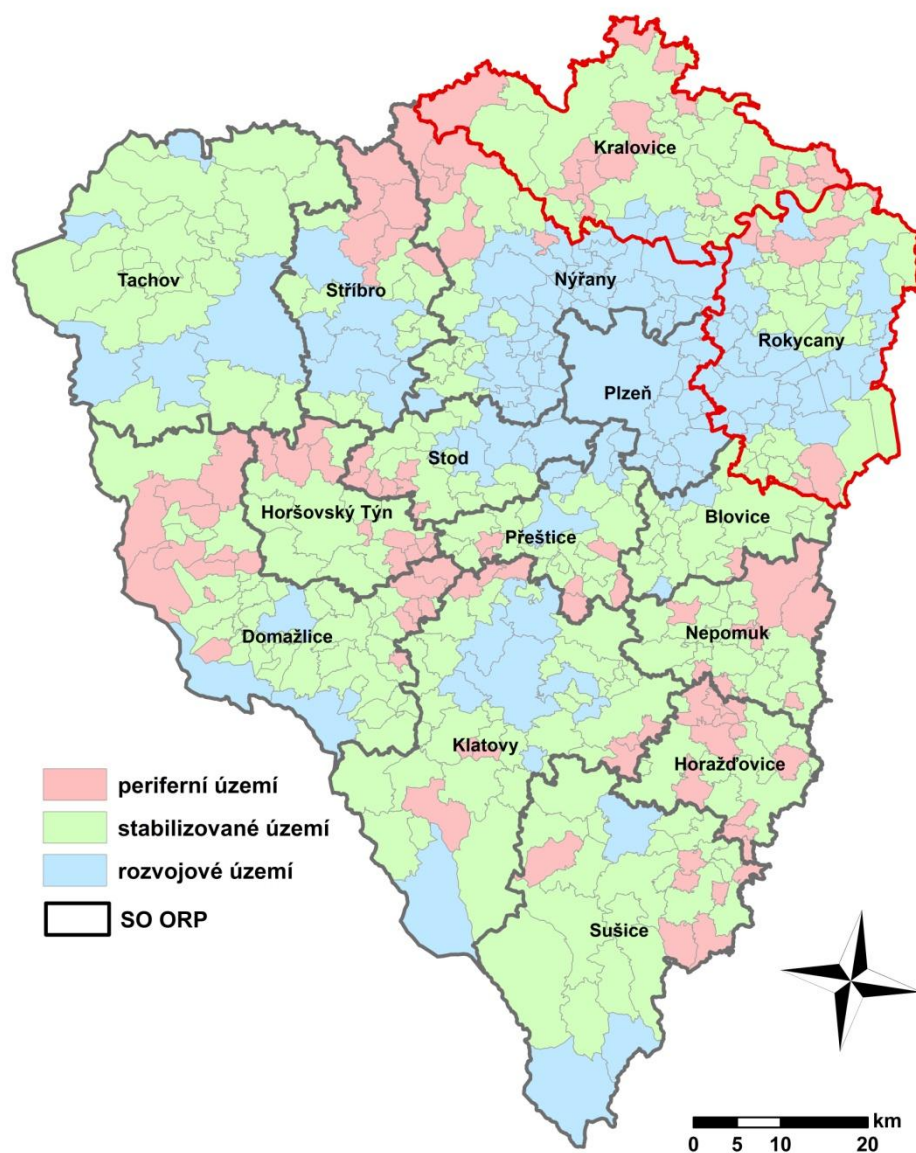
V Plzeňském kraji se nachází celkem 10 nemocnic, 274 mateřských škol, 222 základních škol, 15 gymnázií a 44 oborů odborného vzdělání na středních školách bez nástavbového studia. Ze studií vysokoškolských kraj nabízí Západočeskou univerzitu s devíti fakultami, lékařskou fakultu Univerzity Karlovy a univerzitní středisko Metropolitní univerzity Praha. Všechna tato vysokoškolská zařízení jsou v krajském městě Plzeň. Jediné vysokoškolské zařízení mimo krajské město, které také nabízí Plzeňský kraj, je vysokoškolské středisko Klatovy, konkrétněji provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze (Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2018).

Na základě rešerše a analýzy Plzeňského kraje autorka vybrala městský a venkovský region, ve kterých bude porovnávat veřejnou vybavenost a jejich dopravní obslužnost. Jako zástupce městského regionu byl vybrán správní obvod ORP Rokycany a zástupcem venkovského regionu je SO ORP Kralovice. Poloha a typologie těchto regionů v rámci Plzeňského kraje autorka znázornila na následujícím obrázku.

Obr. 6: Typologie území Plzeňského kraje na periferní, stabilizované a rozvojové území (vlastní zpracování dle dat z Ministerstva pro místní rozvoj, Strategie regionálního rozvojového území ČR pro období 2014 – 2020)

Typologie území Plzeňského kraje na periferní, stabilizované a rozvojové území

6. CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SO ORP

6.1 SO ORP Rokycany

SO ORP Rokycany se rozprostírá v severovýchodní části Plzeňského kraje a sousedí s SO ORP Blovice, Kralovice, Nýřany, Plzeň a na východní straně se Středočeským krajem. Celkovou rozlohou 65 664 ha toto ORP zaujímá šesté místo v Plzeňském kraji (Český statistický úřad, 2018).

SO ORP Rokycany představuje urbanizované rozvojové území a to i přesto, že jeho sever je spíše periferní území. Pod správu tohoto území patří celkem 68 obcí, z toho 6 má statut město – Hrádek, Mirošov, Mýto, Radnice, Rokycany a Zbiroh. Všechny obce jsou rozděleny do správních obvodů obce s pověřeným obecním úřadem (SO POU) – Radnice, Zbiroh a Rokycany. Nejvýznamnějším sídlem je bezesporu město Rokycany, leží v jižní části ORP, kterým prochází III. železniční koridor a dálnice D5. Nachází se zde většina občanského vybavení, a proto zde žije nejvíce obyvatel z celého zkoumaného území, celkem 14 074 obyvatel (k 1. 1. 2018), (Český statistický úřad, 2018).

Územím SO ORP Rokycany prochází rozvojová osa vymezená v politice územního rozvoje OS1 Rozvojová osa Praha – Plzeň – hranice ČR/Německo (Nürnberg), ve které bylo vymezeno rozvojové území RU3 Rozvojové území Mýto ležící rovněž na území námi zkoumaného území. V této ose je stanovena koncentrace podnikatelských aktivit. Z pohledu SO ORP Rokycany podnikatelské aktivity mají směřovat na jih území, tedy do okolí dálnice D5 a do rozvojového území RU3 Mýto. Dále se zde nachází rozvojová oblast nadmístního významu – RO3 Rozvojová oblast Rokycany, která se týká obcí Hrádek, Kamenný Újezd, Klabava, Litohlavy, Mirošov, Osek, Rokycany, Svojkovice a Volduchy. Rozvoj zástavby v této oblasti by měl koordinovat s rozvojovou oblastí OB5 Plzeň a s ohledem na dálnici D5. Celé území spadající do RO3 by mělo orientovat své využití hlavně na posílení obytných, výrobních a obslužných funkcí. Nová obytná zástavba by se měla stavět v návaznosti na již vybudovaná sídla a dále by město Rokycany mělo zůstat regionálním centrem s důrazem na komplexnější rozvíjení tohoto města (Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje, 2018)

6.2 SO ORP Kralovice

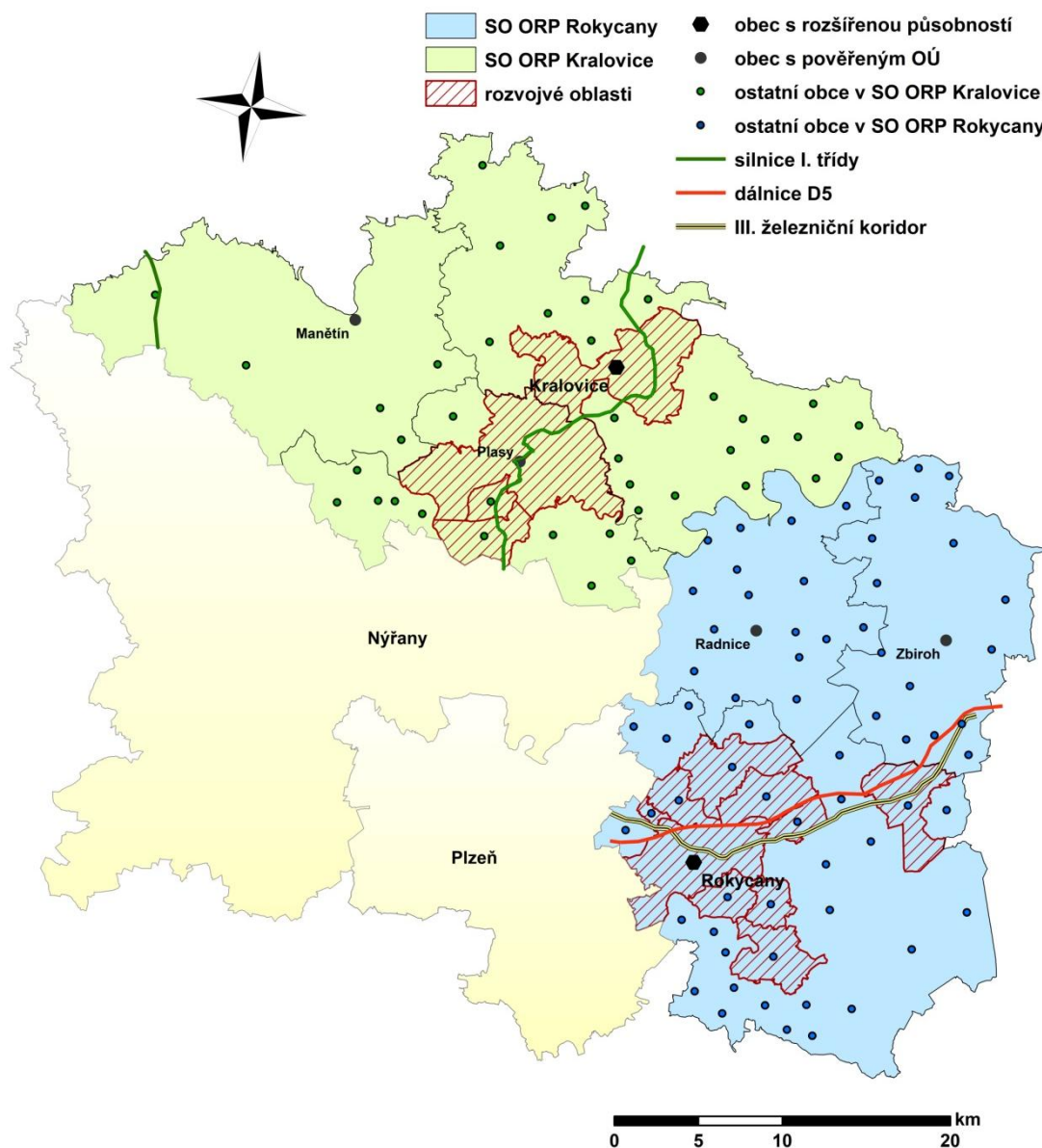
SO ORP Kralovice se nachází v severní části Plzeňského kraje. Na rozdíl od jiných SO ORP v kraji sousedí pouze se dvěma – SO ORP Rokycany a Nýřany, a třemi jinými kraji – Karlovarský, Ústecký a Středočeský. Jeho celková rozloha činí 65 927 ha a řadí se tak mezi pět největších SO ORP v kraji (Český statistický úřad, 2018).

SO ORP Kralovice představuje periferní území v Plzeňském kraji. V tomto území je celkem 44 obcí, které zahrnují pět měst – Kaznějov, Kožlany, Kralovice, Plasy a Manětín. Stejně jako předešlé řešené SO ORP i toto je rozděleno do tří SO POU – Kralovice, Plasy a Manětín. Nejvýznamnějším městem jsou Kralovice, obec s rozšířenou působností, přes které vede silnice I. třídy spojující krajské město Plzeň s Karlovarským a Ústeckým krajem. Největší koncentrace obyvatel je ve městech Kralovice a Plasy. Vzhledem k tomu, že se jedná o periferní území, potýká se SO ORP Kralovice s mnoha problémy jako nutná denní dojíždka za prací i do škol na velké vzdálenosti, odliv mladých lidí, zvyšující se věkový průměr a vylidňování obcí.

Vývoj území je ovlivněn nadmístní rozvojovou osou stanovenou Zásadami územního rozvoje Plzeňského kraje, 2018 a to OR1 Rozvojová osa Plzeň – Kralovice – hranice kraje. Tato osa se dotýká obcí: Kaznějov, Kralovice, Plasy, Rybnice, Výrov a Vysoká Libyně. Rozvojové území této osy jsou město Kralovice, Kaznějov, Plasy a obec Rybnice u Kaznějova.

Obr. 7: SO ORP Kralovice a Rokycany a jejich POU (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2018)

SO ORP Kralovice a Rokycany a jejich POU

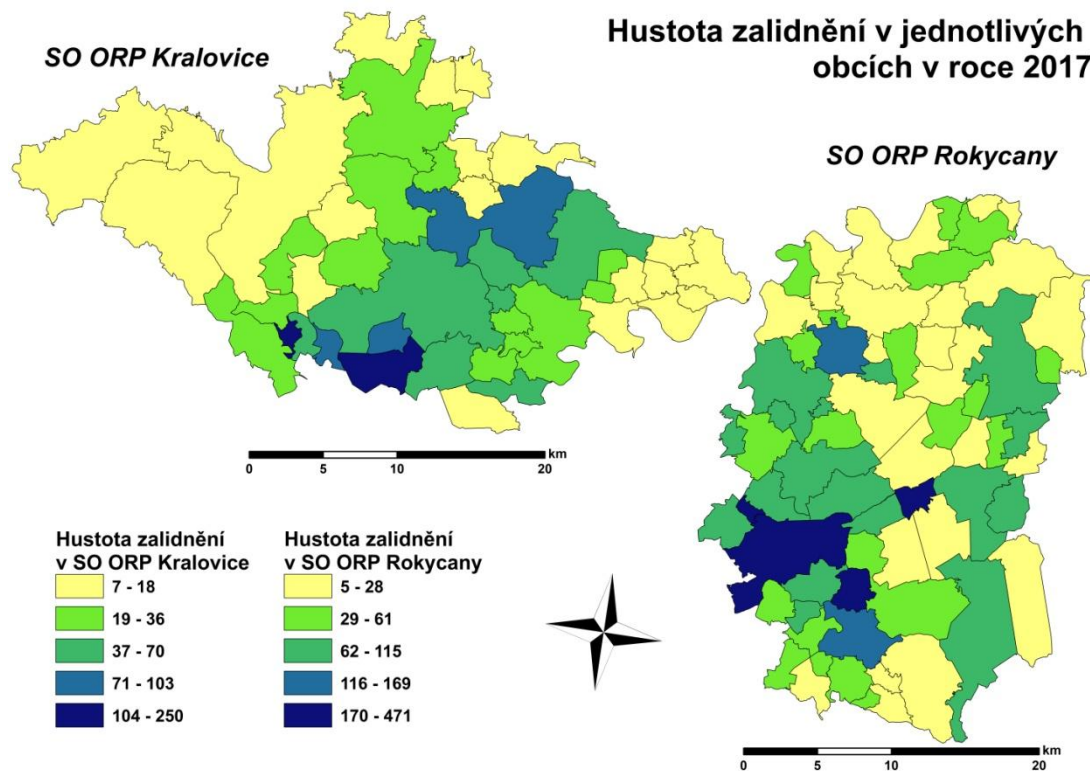

6.3 Demografie

Na území SO ORP Rokycany žilo v na konci roku 2017 celkem 48 602 obyvatel. S hustotou zalidnění 74 obyv./km² patří mezi pět nejlidnatějších správních obvodů v Plzeňském kraji. Největší koncentrace obyvatel je na jihozápadě a západě území, tedy v SO POU Rokycany. Oproti tomu SO ORP Kralovice s hustotou zalidnění necelých 34 obyv./km² patří mezi ty nejméně zalidněné SO ORP v Plzeňském kraji. Ke konci roku 2017 v tomto ORP žilo pouhých 22 253 obyvatel. Na obr. 8 je zřejmé,

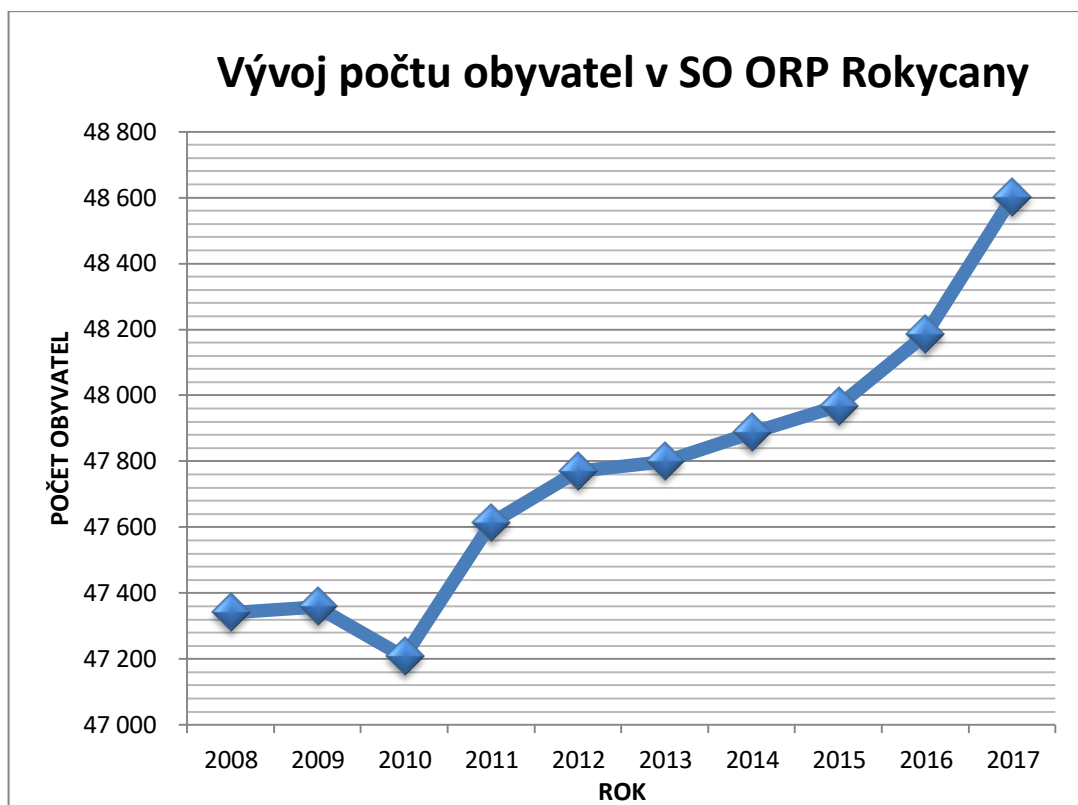
že hustota zalidnění v obou SO ORP je vždy největší v rozvojových oblastech, ať už se jedná o rozvojové oblasti nebo osy vycházející ze Zásad územního rozvoje Plzeňského kraje 2018 nebo z Politiky územního rozvoje.

Obr. 8: Hustota zalidnění v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a Rokycany v roce 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

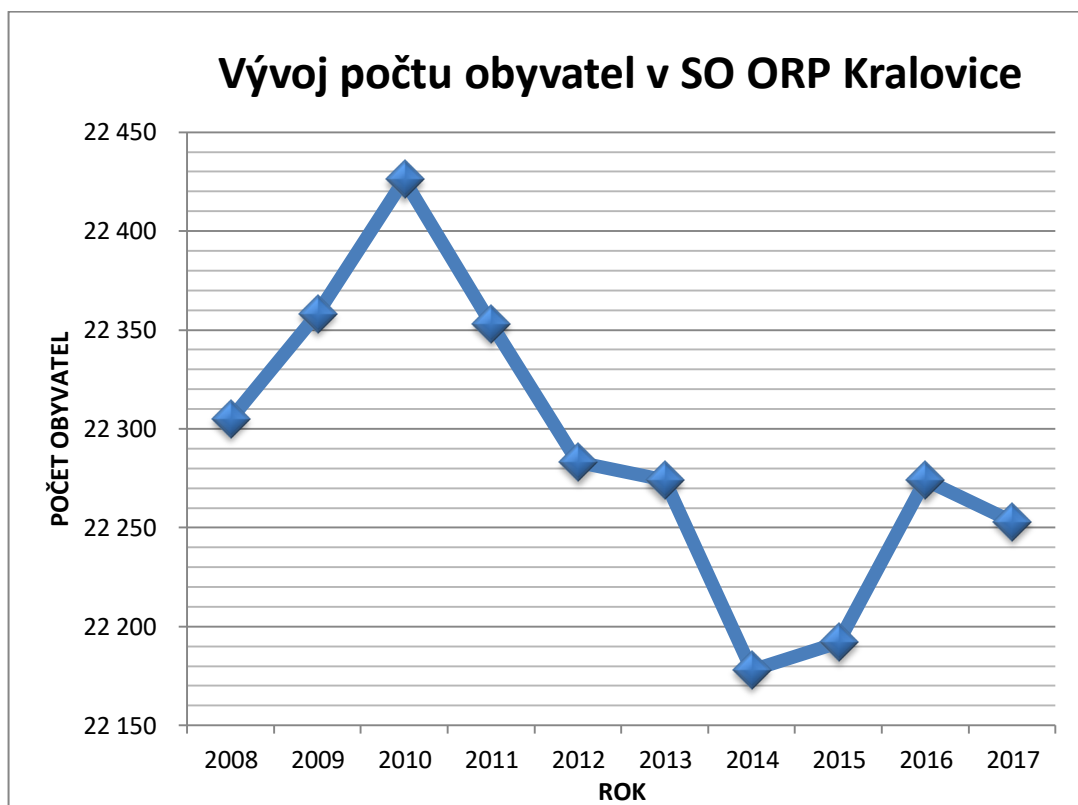

V následujících grafech je znázorněn vývoj počtu obyvatel za posledních 10 let v porovnávaných SO ORP. V grafech je viditelný vliv ekonomické krize, který je prokázán snížením počtu obyvatel v roce 2010. Důvodem poklesu mohl být úbytek firem, které díky krizi zkrachovaly, a proto obyvatelé odcházeli do jiných ORP za prací. Stejně jako ve vývoji počtu obyvatel v Plzeňském kraji, tak i v SO ORP Rokycany od roku 2011 počet obyvatel neustále roste. V SO ORP Kralovice naopak počet obyvatel klesá a po skončení ekonomické krize, přibližně rok 2012, nikdy počet obyvatel nedosáhl vyšší hodnoty než v roce 2008 (první rok vybraného období pro zkoumání). Je to dáno hlavně trendem odchodu mladých lidí za lepší prací, školou nebo občanským vybavením a vylidňování obcí v periferních oblastech. V grafech je také viditelné, že periferní oblasti, v tomto případě SO ORP Kralovice, je více citlivé na různé výkyvy typu ekonomická krize a z dlouhodobého hlediska se toto ORP s vlivem krize na vývoj obyvatelstva neumí vypořádat.

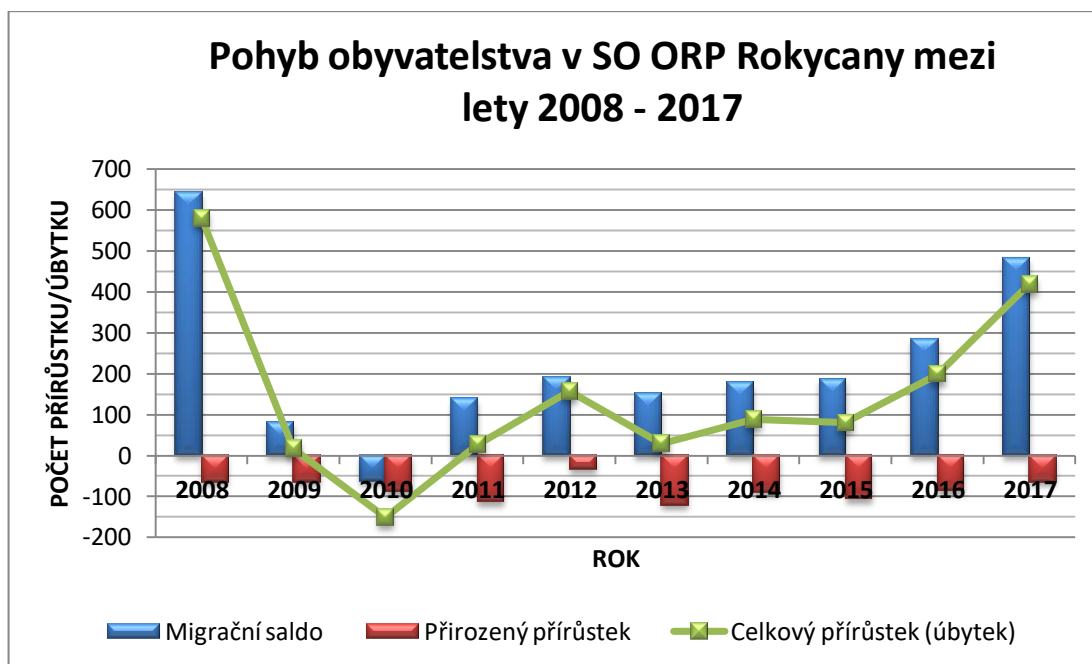
Obr. 9: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Obr. 10: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

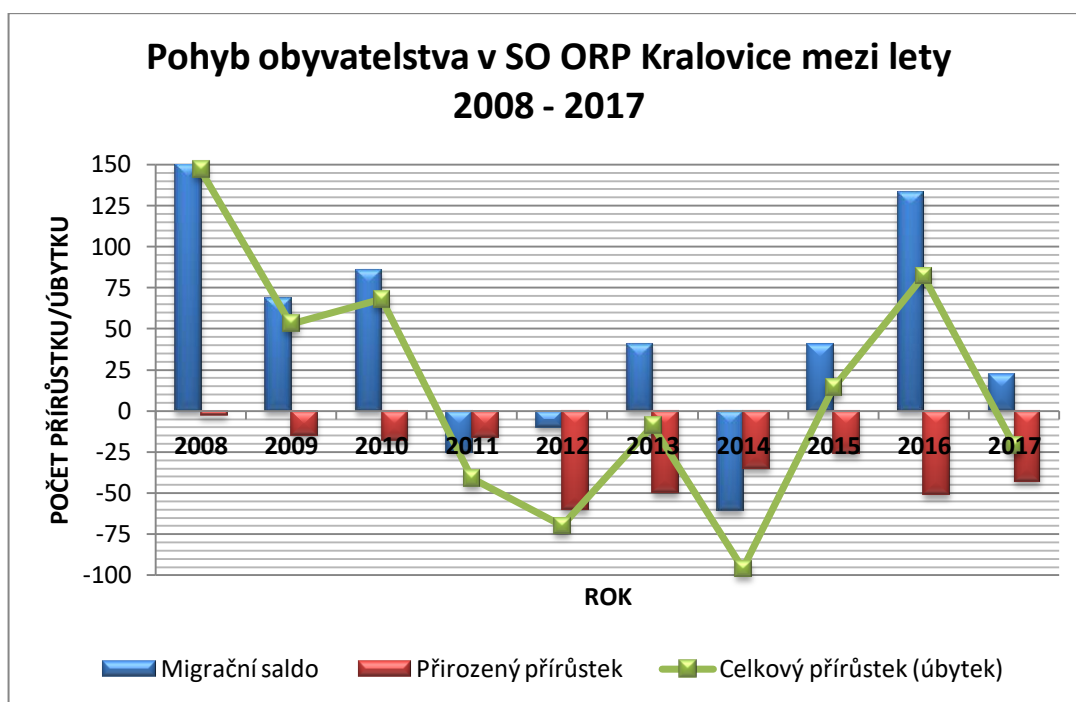

Obr. 11: Pohyb obyvatelstva v SO ORP Rokycany mezi lety 2008 - 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Na grafu znázorňující pohyb obyvatelstva za posledních 10 let v SO ORP Rokycany je opět vidět záchvěv ekonomické krize v roce 2010, kdy měla největší dopad na všechna odvětví v České republice a tedy i na celkový přírůstek obyvatelstva. Vliv ekonomické krize na obyvatelstvo tohoto regionu ale nemá oproti vlivu krize na obyvatele SO ORP Kralovice takový dlouhodobý účinek. Městské regiony se s různými negativními účinky, jako byla ekonomická krize, lépe vyrovnávají. Přirozený přírůstek ve všech sledovaných letech je záporný a naopak přírůstek obyvatel přistěhováním kladný, kromě roku 2010 vlivem ekonomické krize. To znamená, že obyvatelstvo tohoto ORP roste jen díky kladné migraci obyvatel. Nejspíše je to dáno tím, že sledované území je na rozvojové ose Praha – Plzeň – Německo a že je zde velká koncentrace podnikatelských subjektů.

Obr. 12: Pohyb obyvatelstva v SO ORP Kralovice mezi lety 2008 - 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

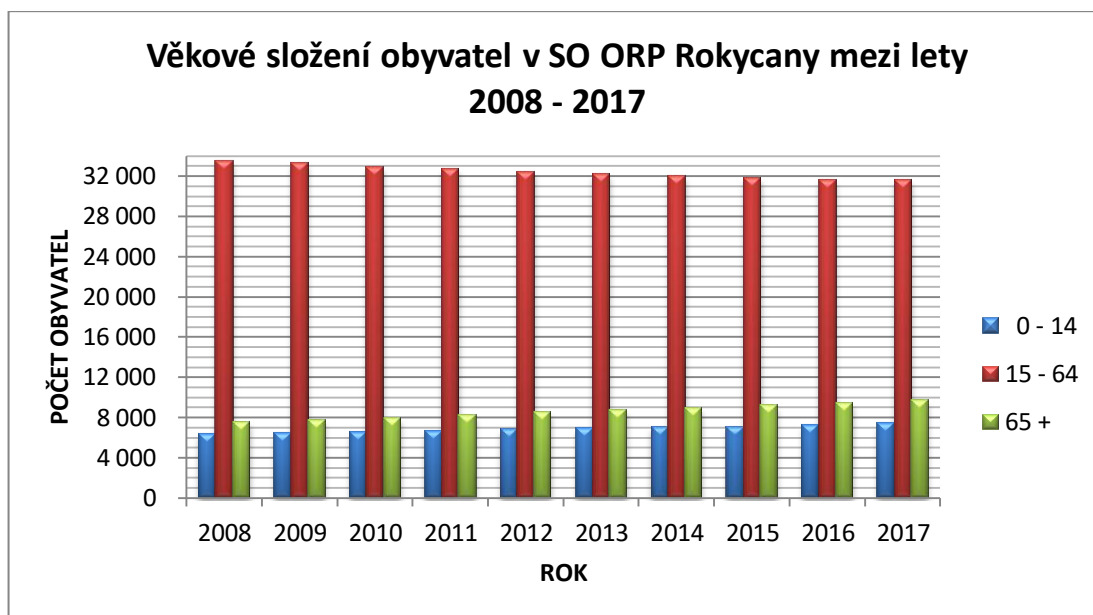

Graf pohybu obyvatelstva v SO ORP Kralovice za poslední období deseti let ukazuje, že přirozený přírůstek nikdy nebyl v kladných číslech. Zato migrační saldo bylo ve většině sledovaných let v plusových číslech, kromě let 2011, 2012 a 2014. Celkový přírůstek je charakteristický pro periferní území a to celkovou rozkolísaností i většinovým poklesem, který byl z neznámého důvodu narušen v rozmezí let 2015 – 2016.

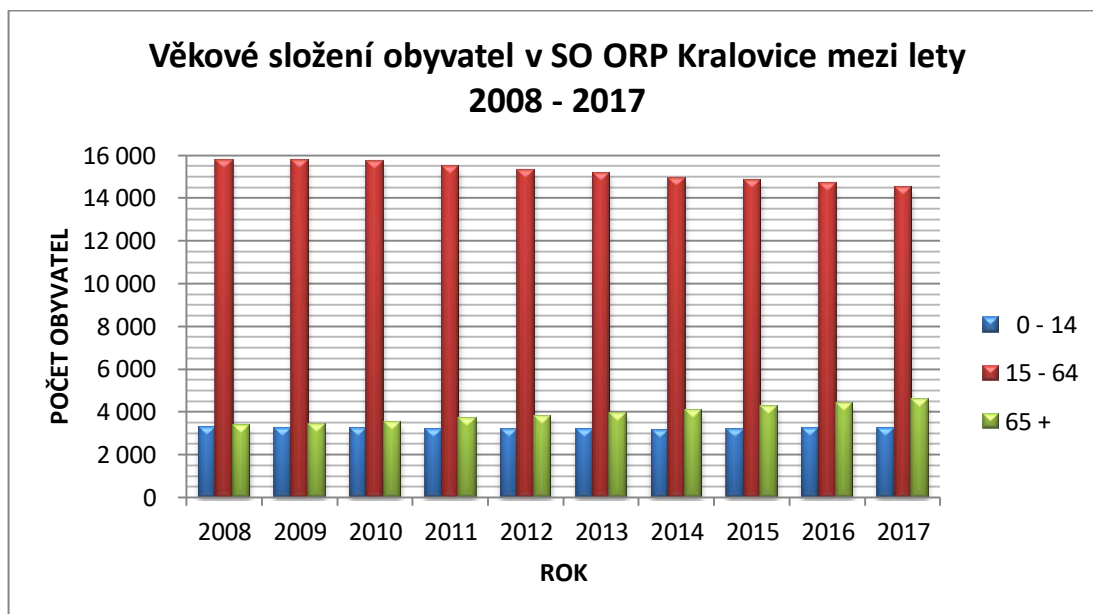
Věkové složení obyvatel v SO ORP Rokycany a v SO ORP Kralovice je znázorněno v následujících dvou grafech. V obou SO ORP převládá věková skupina 15 – 64 let, produktivní obyvatelé. Druhou nejpočetnější skupinou jsou senioři, obyvatelé ve věku 65 let a více, a nejméně obyvatel v obou regionech je v předproduktivním věku. V SO ORP Rokycany sice za posledních deset let klesl počet obyvatel v produktivním věku, ale zato roste počet dětí do 14 let. Také počet obyvatel v seniorském věku za posledních deset let v tomto regionu vzrostl. V SO ORP Kralovice je zaznamenán pokles počtu jak u obyvatel v produktivním věku, tak i v předproduktivním věku. Naopak počet obyvatel v postproduktivním věku v tomto SO ORP neustále roste a potvrzuje se tím, že mladí lidé z tohoto periferního regionu odchází za lepší práci, školou nebo občanským vybavením do rozvojových.

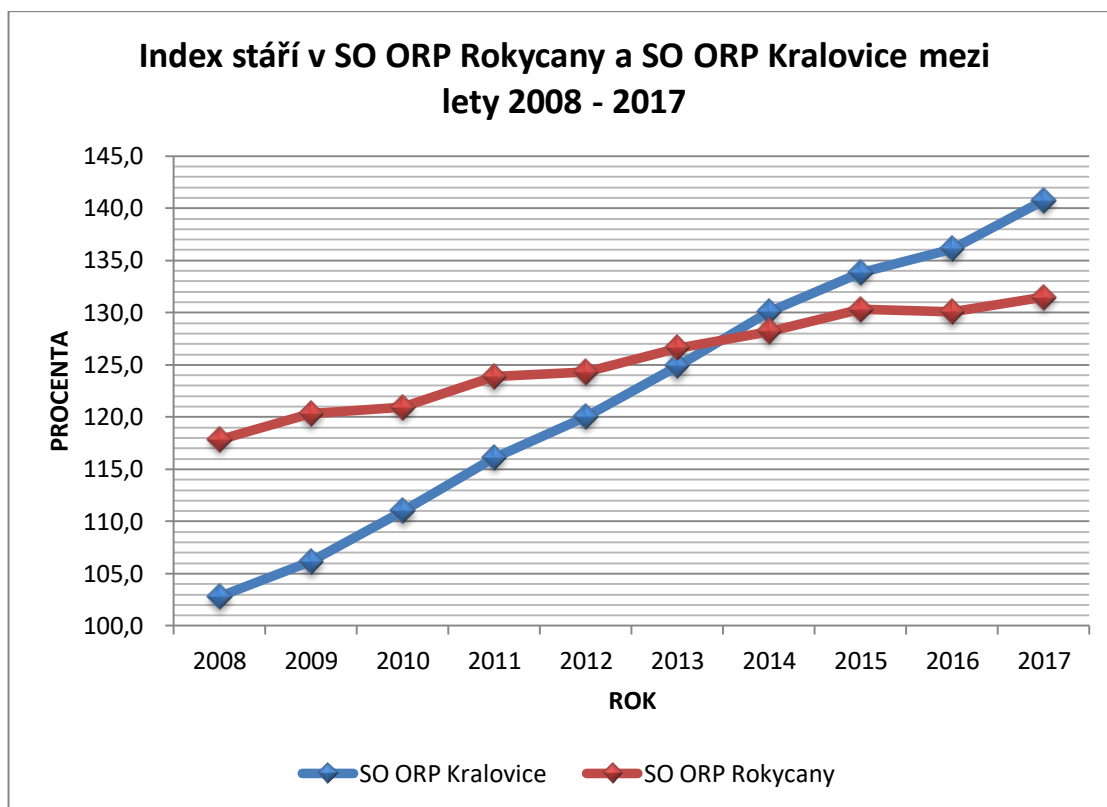
Obr. 13: Vývoj věkového složení obyvatel v SO ORP Rokycany za posledních deset let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Obr. 14: Vývoj věkového složení obyvatel v SO ORP Kralovice za posledních deset let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

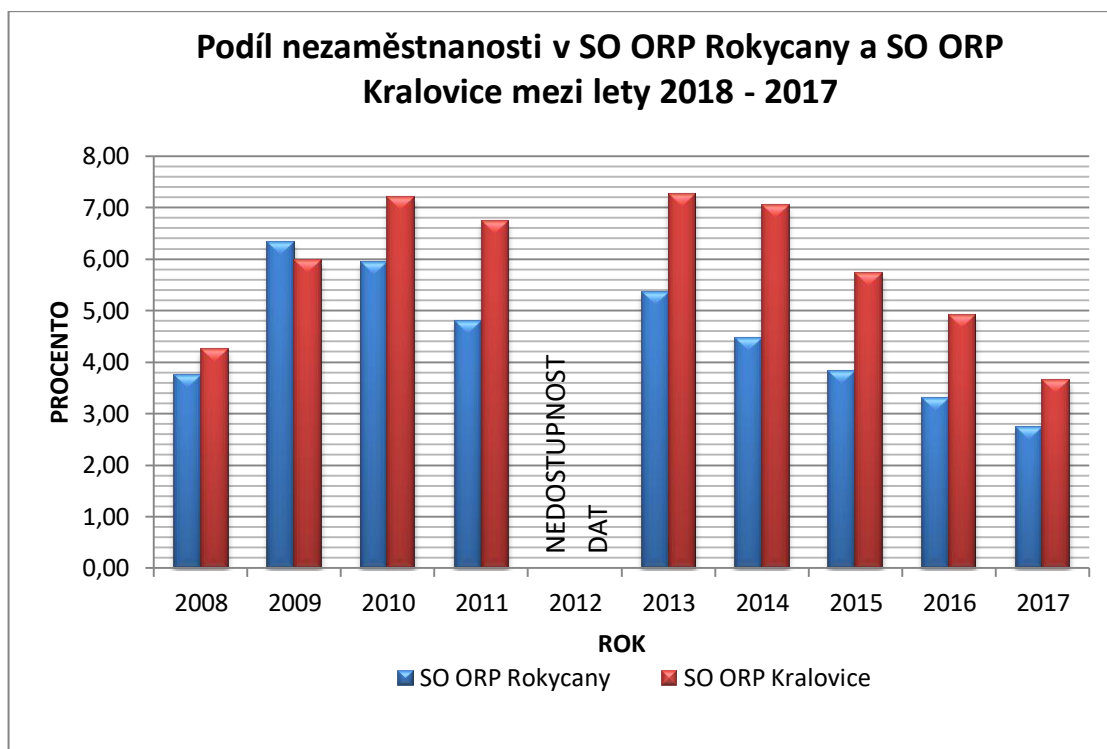
Obr. 15: Vývoj indexu stáří v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za posledních 10 let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

Na obr. 15 je jasně vidět rostoucí index stáří v obou sledovaných SO ORP. Je zde ale rozdíl v tom, že v SO ORP Kralovice vzrostl index stáří za posledních 10 let o necelých 40 %, oproti tomu v SO ORP Rokycany, o pouhých 13 %. Další důkaz stárnutí obyvatel v periferní oblasti SO ORP Kralovice.

Vývoj podílu nezaměstnanosti ve vybraných regionech je znázorněn na obr. 16. Konkrétně se jedná o podíl dosažitelných uchazečů ve věku 15 – 64 let na počtu obyvatel stejného věku. Tento ukazatel se používá od roku 2012, časová řada byla zpětně dopočtena do roku 2005 (Český statistický úřad, 2018). Údaj podílu nezaměstnanosti v ORP za rok 2012 není dostupný. Díky těmto skutečnostem bude autorka hodnotit jen druhou část grafu a to od roku 2013. Podíl nezaměstnanosti v SO ORP Kralovice je vyšší než v SO ORP Rokycany v každém sledovaném roce. Potvrzuje se pravidlo, že ve venkovských oblastech je vyšší nezaměstnanost než v městských. V posledních letech ovšem v obou regionech podíl nezaměstnanosti klesá, což je celorepublikový trend.

Obr. 16: Vývoj podílu nezaměstnanosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za posledních 10 let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

V následující tabulce je uvedena vzdělanostní struktura SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice v procentuálním zastoupení. Tyto hodnoty byly vypočteny z celku obyvatelstva ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání včetně osob s nezjištěným věkem. Z tabulky je zřejmé, že SO ORP Kralovice patří mezi venkovské regiony a to díky vyššímu procentuálnímu zastoupení obyvatel s ukončeným vzděláním středním vč. vyučení (bez maturity) a základním vč. neukončeného. V SO ORP Rokycany, jako zástupce městského regionu, je v porovnání s vybraným venkovským regionem vyšší procentuální podíl obyvatel s ukončeným vzděláním s maturitou nebo s titulem Dis., Bc., Ing. nebo Mgr. Jediná výjimka je v zastoupení osob bez vzdělání. Může to být zapříčiněno tím, že ve městě Rokycany, spádové město SO ORP Rokycany s dobrou občanskou vybaveností, žije více sociálně nepřizpůsobivých než ve venkovském regionu SO ORP Kralovice s horší občanskou vybaveností.

Tab. 4: Vzdělanostní struktura v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice ze SLBD 2011 v procentech (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)

UKONČENÉ VZDĚLÁNÍ	SO ORP ROKYCANY	SO ORP KRALOVICE
bez vzdělání	0,4	0,3
základní vč. neukončeného	15,6	17,2
střední vč. vyučení (bez maturity)	32,3	34,5
úplné střední (s maturitou)	23,4	21,7
nástavbové studium	2,3	1,9
vyšší odborné vzdělání	1,0	0,7
vysokoškolské	7,4	6,5

6.4 Zastavěnost území

Poslední SLBD v roce 2011 ukázalo, že v SO ORP Rokycany bylo celkem registrováno 14 251 domů, z toho přibližně 77 % domů obydlených. Na území tohoto SO ORP je významná převaha rodinných domů nad bytovými. Nejvíce bytových domů se nachází ve obcích Rokycany, Strašice, Zbiroh a Hrádek. Intenzita nové výstavby je nízká s výjimkou města Rokycany a obcí okolo hlavních komunikačních os. Lidé v těchto oblastech staví hlavně rodinné domy a vznikají tak rezidenční zóny na okraji měst a obcí (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016).

V SO ORP Kralovice také převažují rodinné domy, velká sídliště bytových domů se nachází pouze v Kralovicích, Plasích a Kaznějově. V některých menších obcích se může vyskytovat menší bytový dům, který dříve sloužil hlavně zemědělským družstvům pro jejich zaměstnance. Stavba nových budov určených k bydlení se v dnešní době odehrává ve větších sídlech ORP a to hlavně v těch, které leží na rozvojové ose OR1 (ÚAP SO ORP Kralovice, 2016).

V průběhu deseti let se zastavěnost území výrazně nezměnila ani v jednom z posuzovaných SO ORP. V roce 2008 činila zastavěná plocha v SO ORP Kralovice pouhé 1 %, v SO ORP Rokycany pak 1,5 %. V roce 2017 v SO ORP Kralovice zastavěnost území nevýrazně klesla na 0,98 % a v SO ORP Rokycany na 1,4 %. Tento pokles je zapříčiněn zrušením vojenského prostoru Brdy v roce 2016, kdy v souvislosti s tím vzrostla výměra správního obvodu o nezastavěnou půdu (Český statistický úřad, 2018).

7 ANALÝZA OBČANSKÉ VYBAVENOSTI V SO ORP KRALOVICE A SO ORP ROKYCANY

Podle předpokladů je městský region SO ORP Rokycany lépe opatřený občanskou vybaveností než venkovský region SO ORP Kralovice.

SO ORP Kralovice patří mezi venkovské regiony z důvodu absence velkého přirozeného centra (obec typu A) území s větší koncentrací služeb, občanského vybavení a pracovních příležitostí. Nejbližší takovéto přirozené centrum je krajské město Plzeň, které je ale dobře časově dostupné pouze z obcí ležících na jihu regionu. Obce ležící na severu ORP spíše vyhledávají občanskou vybavenost a práci ve městě Rakovník. Podle rozdělení obcí do typů (viz kap. 4.4 Dostupnost), přes 86 % obcí patří do skupiny D. V těchto obcích mnohdy chybí občanská vybavenost, a proto obyvatelé musí za ní vyjíždět do obcí jiného typu. Skupina C čítá dvě obce, konkrétně Manětín a Kozlany. Největší sídla v SO ORP Kralovice, tedy obce typu B (Kralovice, Plasy, Kaznějov) ležící v rozvojové oblasti čítají mezi 2 700 – 3 500 obyvatel a občanská vybavenost je zde pouze v omezeném měřítku. Mezi obce typu B také patří obec Rybnice, která se hned napojuje na Kaznějov a stejně jako on leží v rozvojové oblasti.

V SO ORP Rokycany takové přirozené centrum zastává město Rokycany (obec typu A), bývalé okresní město a v současné době obec s rozšířenou působností. Město je dobře napojeno na krajské město Plzeň, popř. i na Beroun nebo hlavní město Prahu dálnicí D5 a III. železničním koridorem, které procházejí přímo městem. V SO ORP Rokycany leží celkem devět obcí typu B a čtyři obce typu C, přibližně 80 % obcí ale patří do skupiny D. Jedinou výjimkou v tomto regionu je jeho severní část, která může v některých směrech vykazovat znaky periferního neboli venkovského regionu. I přes tento problém se ale SO ORP Rokycany řadí mezi městské regiony s dostatečnou občanskou vybaveností.

Pro přesnou představu občanské vybavenosti ve vybraných regionech vytvořila autorka tabulky občanské vybavenosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za roky 2010 a 2016 (příloha č. 1). Data pro vytvoření tabulky občanské vybavenosti SO ORP Rokycany byla převzata z Územně analytických podkladů (ÚAP) tohoto regionu. V ÚAP SO ORP Rokycany je občanská vybavenost dostatečně zpracována a díky tomu je tabulka kompletní. Výborná forma ÚAP SO ORP Rokycany také

svědčí o tom, že se jedná o městský rozvojový region. Naopak nedostatečné zpracování ÚAP SO ORP Kralovice lze přirovnat k venkovskému regionu. Tabulka občanské vybavenosti (příloha č. 1) právě k tomuto regionu není kompletní z důvodu nedostačujících a zmatečných informací k oblasti zdravotnictví a sportovního zázemí nejen v ÚAP SO ORP Kralovice, ale také na webových stránkách jednotlivých obcí. Nedostatečné informace o těchto oblastech ve venkovském regionu může být také zdůvodněno zrušením okresů v roce 2003. Dříve SO ORP Kralovice společně s SO ORP Nýřany tvořily jeden správní celek okres Plzeň – sever. Dle přílohy č. 1 lze říci, že občanská vybavenost v obou SO ORP se za posledních 10 let výrazně nezměnila.

Obr. 17: Tabulka občanské vybavenosti v SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat ÚAP 2010 a 2016, MŠMT, webové stránky obcí, 2019) - PŘÍLOHA č. 1 (v této příloze je i tabulka občanské vybavenosti v SO ORP Rokycany)

1	OBČANSKÉ VYBAVENÍ V SO ORP KRALOVICĚ																															
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD		
2	OBČI	TPP OBČI	Školství			Zdravotnictví				Kulturní				Sport - multifunkční				Informace pro z. 20				Soc. služ.										
3			a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
4	Bouzov	D	1	1	1																											
5	Březov	D																														
6	Březov	D																														
7	Březov	D																														
8	Čáslav	D																														
9	Čáslav	D																														
10	Čáslav	D																														
11	Čáslav	D																														
12	Čáslav	D																														
13	Čáslav	D																														
14	Čáslav	D																														
15	Čáslav	D																														
16	Čáslav	D																														
17	Čáslav	D																														
18	Čáslav	D																														
19	Čáslav	D																														
20	Čáslav	D																														
21	Čáslav	D																														
22	Čáslav	D																														
23	Čáslav	D																														
24	Čáslav	D																														
25	Čáslav	D																														
26	Čáslav	D																														
27	Čáslav	D																														
28	Čáslav	D																														
29	Čáslav	D																														
30	Čáslav	D																														
31	Čáslav	D																														
32	Čáslav	D																														
33	Čáslav	D																														
34	Čáslav	D																														
35	Čáslav	D																														
36	Čáslav	D																														
37	Čáslav	D																														
38	Čáslav	D																														
39	Čáslav	D																														
40	Čáslav	D																														
41	Čáslav	D																														
42	Čáslav	D																														
43	Čáslav	D																														
44	Čáslav	D																														
45	Čáslav	D																														
46	Čáslav	D																														
47	Čáslav	D																														
48																																
49																																
50																																
51																																
52																																
53																																
54																																
55																																
56																																
57																																
58																																
59																																
60																																
61																																
62																																
63																																
64																																

LEGENDA

Školství - a. mateřská škola, b. základní škola, c. střední škola s/č. gymnázium
 Zdravotnictví - a. praktický lékař pro děti, b. praktický lékař pro dospělé, c. zubní lékař, d. lékárna, e. ne
 kulturní - a. knihovna
 Sport - a. hřiště (pro děti, mládež nebo dospělé), b. koupaliště/bazén, c. sítěvací, d. zimní stadion
 Sociální péče - a. domov pro seniory, pečovatelská služba

● ROK 2010   ○ ROK 2016

TPP obce - A. město s počtem obyvatel od 10 tis., B. obce do 10 tis. obyvatel v rozvojových
 oblastech stanovených Političkou územního rozvoje a vymezených v základních územních rozvoje krajů
 C. město od 1 tis. do 10 tis. obyvatel a v ostatní obce od 2 tis. obyvatel, mimo území zařazení do
 kategorie A a B, obce označené kódem A a B

7.1 Školství a zdravotnictví

Podle předpokladů je občanská vybavenost v městském regionu SO ORP Rokycany komplexní a její kapacita naplněna. Dle přílohy č. 1 v některých oblastech veřejná vybavenost (hlavně ve zdravotnictví a školství) dokonce přibývá a to hlavně ve spádovém městě Rokycany, ve městech Radnice a Zbiroh a v neposlední řadě v obci Strašice.

Počet základních škol je v SO ORP Rokycany z hlediska počtu dětí dostačující. Problematická v oblasti školství je nedostatečná kapacita mateřských škol a to převážně v malých a velkých obcích. Největší problém s umístěním dětí do mateřské školy je v obcích Nevid, Veselá, Raková a Kamenný Újezd. Nicméně podle prognózy Plzeňského kraje o stárnutí obyvatel nemají zřizovatelé mateřských škol větší zájem na zvyšování jejich kapacit (Strategie území správního obvodu ORP Rokycany v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a bezpečnosti pro období 2015 – 2024). Střední školy jsou v tomto regionu celkem 3 (k roku 2016) a všechny se nachází ve městě Rokycany. Jedná se o gymnázium a dvě střední odborné školy. V roce 2014 bylo zrušeno Střední odborné učiliště lesnické a zemědělské sloučením se Střední školou Jeřabinová, a proto je v příloze č. 1 v roce 2010 uvedeno o jednu střední školu více než v roce 2016 (Střední škola, Rokycany, Jeřabinova 96/III, 2019).

Jediná velká změna ve zdravotnictví v SO ORP Rokycany se uskutečnila v Rokycanské nemocnici, ve které i přes velkou rekonstrukci byla v roce 2017 zavřena porodnice z důvodu nedostatku lékařů a nízkého počtu porodů, což zapříčinilo ztrátu vzdělávací akreditace, bez které se mladí lékaři nemohou připravovat na lékařské zkoušky, zvané atestace (Plzeň.cz, 2017). Před uzavřením porodnice se v mnoha provozovnách ve městě Rokycany (cukrárny, kavárny, restaurace, kadeřnictví atd.) objevovaly petiční listiny proti uzavření porodnice, které mohli nejen obyvatelé SO ORP Rokycany podepisovat, a tímto způsobem říci svůj názor. V současné době musí rodičky z tohoto regionu vyhledávat jiné porodnice, nejčastěji volí mezi nejbližšími nemocnicemi jako je Fakultní nemocnice Plzeň, Nemocnice Hořovice, Klatovská nemocnice nebo Nemocnice Rakovník. Na druhou stranu se v Rokycanské nemocnici na začátku roku 2019 rozšířila péče o pacienty

s onemocněním tepen a žil otevřením cévní poradny a na radiodiagnostické oddělení se pořídil nový skiagram (Rokycanská nemocnice, 2019).

V SO ORP Kralovice, zástupci venkovského regionu, se občanská vybavenost z pohledu školství a zdravotnictví nemění a to i přes vyliďňování a stárnutí tohoto regionu. Kapacita škol je dostačující a v současné době naplněná. V tomto regionu je dokonce nejvíce volných míst v mateřských školách, na jedno dítě ve věku 3 – 6 let připadá 1,17 míst (Plzáková, 2017). Do budoucna se ale může stát, že se některé školy kvůli nedostatku předškoláků, žáků a studentů zavřou, popř. sloučí, jako se to stalo např. v Karlovarském kraji, kdy se za posledních 5 let zrušilo, sloučilo nebo splynutím zaniklo celkem 5 středních škol (Nejdek, Locket, Horní Slavkov, Dalovice a Toužim), 3 základní školy (Habartov, soukromá ZŠ v Karlových Varech a Plesná) a 1 mateřská škola v Karlových Varech (Školský portál Karlovarského kraje, 2018). S nedostatkem žáků se v minulosti potýkala i obec Žihle, ležící na severu SO ORP Kralovice, která tento problém vyřešila školním autobusem. Tento školní autobus sváží žáky do Masarykovy Základní školy v Žihli z okolních vesnic, a dokonce i z obce Blatno ležící v Ústeckém kraji již 14 let a zcela zadarmo (Masarykova ZŠ a MŠ v Žihli, 2019). Problém nedostatku žáků tímto způsobem (zavedením školního autobusu) vyřešila i Základní škola Čistá na Rakovnicku (Radiožurnál, 2009).

Zdravotnictví v SO ORP Kralovice je po sledované dobu udržováno alespoň v základní formě, tzn., že region nabízí praktické lékaře pro dospělé i pro děti a mládež, zubní lékaře i chirurgii, ale tu pouze ve spádovém městě Kralovice. Po rozhovorech s obyvateli města Plasy se autorka dozvěděla, že chirurgie, ordinace plicního lékaře a rentgen byly v minulosti v této obci také, ale kvůli nedostatku lékařů, byly později zrušeny. V malých obcích se zvyšuje průměrný věk lékařů a to hlavně u dorostových a dětských, všeobecných a také u zubních lékařů. Mladí lékaři, kteří by mohli být nástupci lékařů jdoucích do důchodu, nejsou ochotni pracovat mimo větší města jako např. Rokycany nebo Plzeň. Kvůli nedostatku lékařů ochotných v regionu ordinovat jsou soukromí lékaři (praktičtí lékaři, zubní lékaři, oční lékaři, gynekologové a další) nuceni mít minimálně dvě ordinace, každou v jiné obci, aby obyvatelé SO ORP Kralovice nemuseli vůbec za službou dojíždět, popř. aby dojíždění bylo minimální (Veřejná správa, 20/2015). V regionu chybí větší zdravotnické zařízení typu nemocnice nebo nová vybavená poliklinika. Jediné větší a lékařsky obsáhlejší zdravotnické středisko se nachází ve spádovém městě

Kralovice v Domu sociální péče Kralovice. Zde mohou obyvatelé regionu navštívit ordinace odborných lékařů, jako je neurolog, psychiatr, urolog, chirurg, ortoped nebo rentgen (Dům sociální péče Kralovice, 2019). Další velká zdravotní střediska jsou pak až ve vzdáleném krajském městě Plzni nebo ve městě Třemošná. V letošním roce, v roce 2019, začne ve městě Plasy výstavba další polikliniky, ve které bude zhruba 12 až 14 ambulancí – rentgen, plicní oddělení, dětské oddělení, chirurgie, kardiologie, urologie a další. Výstavbu další polikliniky v tomto venkovském regionu má v zájmu i Plzeňský kraj, a proto poskytne na vybudování 40 milionů korun. Zajistí posílení dopravního spojení právě k tomuto lékařskému domu, který bude obsluhovat zhruba 25 tisíc obyvatel, přijíždějících např. ze Žihle, z obce Kozojedy nebo z obce Nečtiny. Otevření lékařského domu v Plasích je naplánováno na jaro roku 2020. Na zřízení nové polikliniky ve městě Plasy reaguje i stávající zdravotnické středisko v Kralovicích, snažící se o získání dotace na renovaci, která by později zabránila odchodu lékařů právě do nově vybudované polikliniky (Český rozhlas Plzeň, 2019).

7.2 Sociální péče – domov pro seniory, domov s pečovatelskou službou

Velkým problémem jak v obou vybraných SO ORP, tak ale i v celé České republice je nedostatečná kapacita domovů pro seniory a s pečovatelskou službou. V současné době je celorepublikový trend stárnutí obyvatel, který se výrazně projevuje i ve vybraných SO ORP této práce (Stárnutí se nevyhneme – Český statistický úřad, 2014). Obr. 15 ukazuje, že problém stárnutí obyvatelstva má s výraznou převahou venkovský region SO ORP Kralovice nad městským regionem SO ORP Rokycany.

V SO ORP Rokycany se v současné době nachází celkem 9 domů s pečovatelskou službou a 3 domovy pro seniory. Za posledních deset let v tomto regionu vzrostl počet domovů pro seniory přesně o jeden a jejich kapacita se tak navýšila o 15 lůžek. Počet domovů s pečovatelskou službou zůstal stejný, ale s navýšením kapacity o 26 lůžek. I přes nárůst kapacity v obou formách pomoci seniorům není stále dostačující. Obce SO ORP Rokycany evidují celkem 160 žadatelů o byty v domě s pečovatelskou službou a žádají minimálně dalších 43 lůžek v domově pro seniory (Základní socio-demografický popis území SO ORP

Rokycany pro potřeby komunitního plánování sociálních služeb, 2018). SO ORP Rokycany tento problém řeší již dlouhodobě, a proto nechala v roce 2018 zpracovat dokument „Základní socio-demografický popis území SO ORP Rokycany pro potřeby komunitního plánování sociálních služeb: Třetí etapa komunitního plánování sociálních služeb na Rokycansku“ a v současné době se za podpory Evropské Unie a jejího Operačního programu Zaměstnanost aktualizuje dokument „Komunitní střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na Rokycansku“.

V SO ORP Kralovice úplně chybí zařízení domovy pro seniory a jen ve čtyřech obcích je pečovatelská služba a to buď formou terénní, nebo ambulantní. Domy s pečovatelskou službou jsou obyvatelům k dispozici ve městech Plasy, Kralovice a Kaznějov. V těchto vyjmenovaných městech je zároveň i forma terénní pečovatelské služby. Ve městě Manětín je pak pouze terénní pečovatelská služba, poskytovaná Centrem pečovatelských a ošetrovatelských služeb Město Touškov. Potřebnost navýšení kapacity obou forem poskytování pečovatelské služby a vybudování domova pro seniory je alarmující. Na pobyt v domě s pečovatelskou službou momentálně čeká 270 seniorů a podle průzkumu mezi obcemi v SO ORP Kralovice je potřeba minimálně 43 lůžek pro seniory potřebující neustálou péči, což zajišťuje domov pro seniory (Analýza dostupnosti a potřebnosti sociálních služeb v Plzeňském kraji, 2018). Oproti městskému regionu SO ORP Rokycany venkovský region SO ORP Kralovice nemá a ani v současné době nezpracovává žádný strategický dokument týkající se sociální péče a neprobíhá zde tak proces komunitního plánování sociálních služeb (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2015 – 2018)

V SO ORP Rokycany i SO ORP Kralovice je velmi žádoucí rozšířit terénní pečovatelskou službu i do menších obcí těchto regionů a to především pro cílovou skupinu seniorů, kteří v těchto obcích žijí nejvíce (Analýza dostupnosti a potřebnosti sociálních služeb v Plzeňském kraji, 2018).

7.3 Kultura a sport

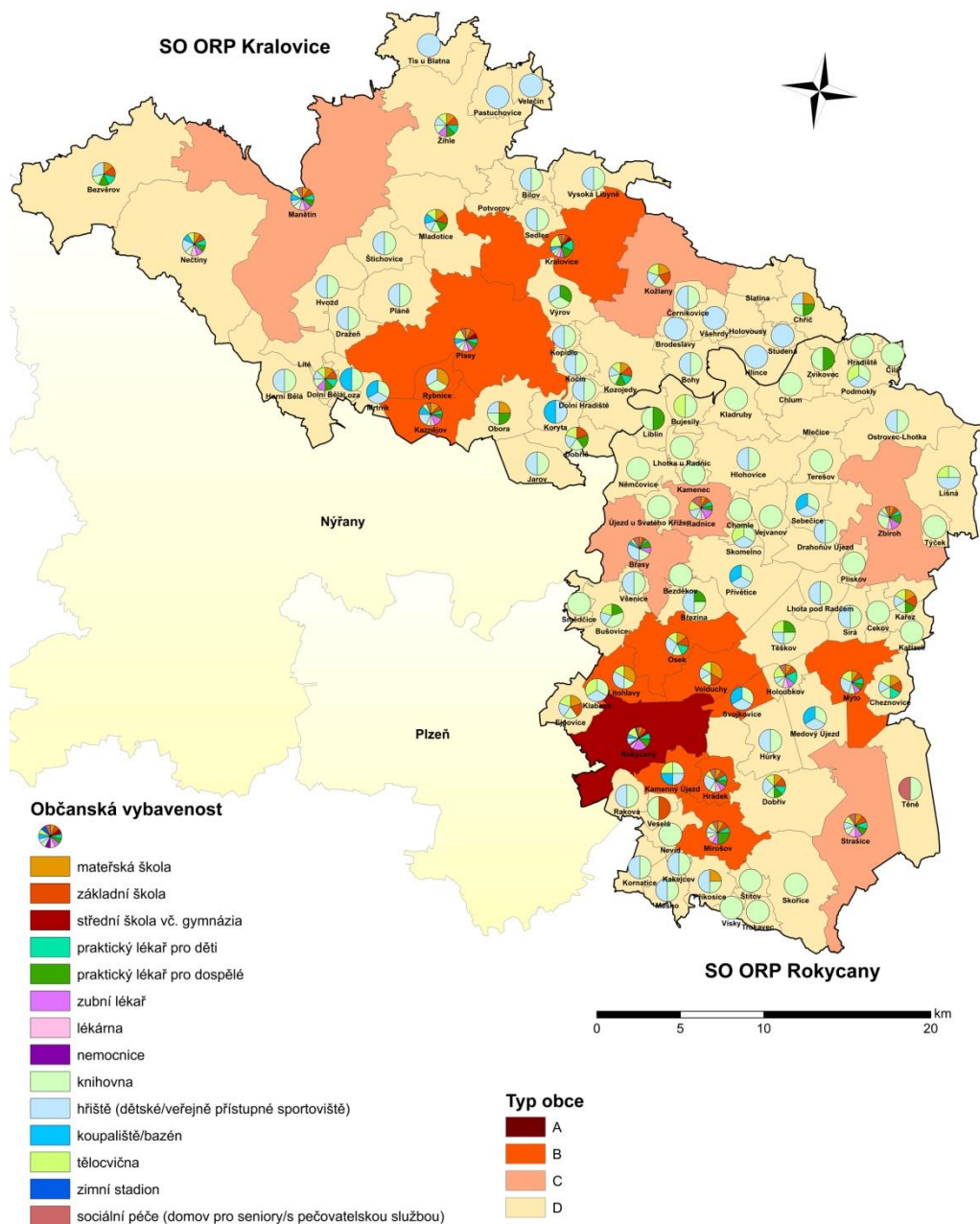
Za posledních 10 let se v oblasti kultury (knihovna) ani v jednom z vybraných regionů nic nezměnilo. V SO ORP Rokycany má každá obec alespoň jednu knihovnu. Oproti tomu ne všechny obce v SO ORP Kralovice disponují knihovnou. Celkem ve 13 obcích regionu Kralovicka není knihovna zavedená.

Sportovní zázemí v SO ORP Rokycany je oproti venkovskému regionu SO ORP Kralovice více rozvinuté. Celkově se v obcích městského regionu nachází více veřejně přístupných hřišť, ať už se jedná o dětská hřiště nebo různá sportoviště, a ve srovnání roků 2010 a 2016 se počet zvýšil. Nová veřejně přístupná hřiště byla postavena hlavně v obcích typu D. Dále v SO ORP Rokycany mohou obyvatelé navštívit několik koupališť (většinou přírodní a na vlastní nebezpečí) a využít tělocvičen, které z větší části náleží ke vzdělávacím zařízením. Ve spádovém městě Rokycany je pak vystavěn krytý plavecký bazén a zimní stadion, navštěvovaný i mladými kategoriemi hokejové reprezentace.

SO ORP Kralovice disponuje velkým počtem veřejně přístupných hřišť, 39 obcí z 44 má na svém území alespoň jedno veřejně přístupné hřiště, a nečekaně vyšším počtem koupališť, která jsou také jako v SO ORP Rokycany většinou přírodního rázu, např. v obci Nečtiny. V roce 2014 byl v Kralovicích vystavěn i plavecký bazén společně s novým letním koupalištěm. Všechny tělocvičny, které se nachází v tomto regionu, náleží ke vzdělávacím zařízením. Z důvodu nedostačujících a zmatečných informací sportovního zázemí v roce 2010 v obcích SO ORP Kralovice autorka neporovnávala se stavem sportovního zázemí v roce 2016.

Obr. 18: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle přílohy č. 1) - PŘÍLOHA č. 2

Občanská vybavenost v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany

Z důvodu velké neměnnosti občanského vybavení ve sledovaných správních obvodech vytvořila autorka mapu, znázorňující jakou občanskou vybavenost nabízejí svým obyvatelům jednotlivé obce v SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany od roku 2016 (příloha č. 2).

8 DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST A ANALÝZA DOJÍŽDKY

Obyvatelé porovnávaných regionů řeší spíše otázku zaměstnání, které v případě venkovského regionu SO ORP Kralovice chybí více než v tom městském. Obyvatelé těchto ORP vyjíždějí do zaměstnání, ať už v rámci správního obvodu nebo do jiného kraje, popř. do zahraničí. Všichni obyvatelé nevlastní automobil nebo řidičské oprávnění, a proto je pro některé obce limitující dopravní napojení do spádových oblastí veřejnou dopravu. Tento problém je registrován hlavně u typu obcí D v SO ORP Kralovice, ve kterých je málo frekventovaná dopravní obslužnost veřejnou dopravou. Pro větší přehlednost autorka vypracovala analýzu dojíždění do zaměstnání a do školských zařízení podle dat ze SLBD 2011 a vytvořila mapu dopravní obslužnosti veřejnou dopravou v obou SO ORP (příloha č. 3) dle dat z informačního dopravního systému IDOS.cz.

Na následující mapě, která je přílohou č. 3 této diplomové práce, je zřejmé, že lépe je obsluhován městský region a to zejména jeho střední a jižní část regionu. V SO ORP Kralovice z hlediska dopravní obslužnosti dominují velké obce ležící na silnici I. třídy. Důležitá je i obslužnost obcí o víkendu. Obce neobsluhované veřejnou dopravou o víkendu jsou nejvíce ve východní části SO ORP Kralovice a na Radnicku v SO ORP Rokycany, které spolu sousedí.

Obr. 19: Dopravní obslužnost veřejnou dopravou v SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle dat IDOS.cz, 2019) – PŘÍLOHA č. 3

Dopravní obslužnost veřejnou dopravou v SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany

Podle počtu zaměstnaných ve sledovaných regionech vychází, že v SO ORP Kralovice je necelých 38 % zaměstnaných obyvatel, kteří do práce vyjíždějí, z toho 32 % denně. Oproti tomu vyjíždějících zaměstnaných v SO ORP Rokycany je 36 % a denně vyjíždí do práce v tomto regionu přes 31 %. Z tohoto hlediska se potvrzuje pravidlo venkovského a městského regionu, kdy ve venkovském regionu musí více zaměstnaných obyvatel do své práce vyjíždět. Málo pracovních příležitostí v SO ORP Kralovice ukazuje i procento vyjíždějících do zaměstnání soustředění v jiných okresech kraje, kdy rozdíl mezi vyjíždějícími do jiných okresů kraje v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice je přes 10 %. Co se týče vyjíždění do jiných okresů kraje, nejvíce zaměstnaných vyjíždí do krajského města Plzeň, které nabízí nejvíce pracovních možností a také vyšší finanční ohodnocení.

Tab. 5: Vyjíždějící do zaměstnání z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

SO ORP		SO ORP ROKYCANY		SO ORP KRALOVICE	
		CELKEM	Z TOHO DENNĚ	CELKEM	Z TOHO DENNĚ
VYJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ		7 836	6 866	3 670	3 098
v tom (%)	v rámci okresu	48,2	50,5	43,9	47,8
	do jiných okresů kraje	32,3	33,07	42,6	42,5
v tom (%)	v Domažlice	0,3	0,3	-	-
	tom Klatovy	0,5	0,3	-	-
	(%) Plzeň - město	93,7	94,2	-	-
	Plzeň – jih	1,7	1,7	-	-
	Plzeň – sever	3,4	3,2	-	-
	Tachov	0,4	0,4	-	-
do jiných krajů		18	15,7	11,7	8,8
mimo ČR		1,5	0,7	1,8	0,9

Více pracovních příležitostí v městském regionu ukazuje i tab. 7. Do SO ORP Rokycany dojíždí více zaměstnaných z jiných okresů kraje než do SO ORP Kralovice. Dojíždějící do zaměstnání v SO ORP Kralovice jsou většinou obyvatelé stejného správního obvodu. Vyšší procento dojíždějících do zaměstnání z jiného kraje u venkovského SO ORP Kralovice než u městského správního obvodu nehraje žádnou roli a to z důvodu nižšího počtu dojíždějících do zaměstnání celkově u venkovského obvodu.

Tab. 6: Dojíždějící do zaměstnání do obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

SO ORP		SO ORP ROKYCANY		SO ORP KRALOVICE	
DOJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ		CELKEM	Z TOHO DENNĚ	CELKEM	Z TOHO DENNĚ
		5 399	4 748	1 758	1 586
v	v rámci okresu	70	73,1	81,5	83,5
tom	z jiných okresů kraje	23,5	22,7	10,6	9,8
(%)	v				
	Domažlice	1,1	0,6	-	-
	tom				
	Klatovy	1,3	0,9	-	-
	(%)				
	Plzeň - město	53,9	56,2	-	-
	Plzeň – jih	20,9	23,0	-	-
	Plzeň – sever	20,6	21,4	-	-
	Tachov	2,2	1,9	-	-
	z jiných krajů	6,5	4,3	7,9	6,7
	mimo ČR	0	0	0	0

Vyjíždka a dojíždka z hlediska školských zařízení se týká hlavně základních, středních a také vysokých nebo vyšších odborných škol. Do posledních jmenovaných školských zařízení ale většina studentů nedojíždí denně, a proto se autorka zaměřila v tomto případě více na denní dojíždku. Denní vyjíždka do škol v rámci okresu, do jiných okresů kraje a do jiných krajů je ve sledovaných správních obvodech procentuálně podobná. Rozdíly jsou viditelné až u denní dojíždky do škol znázorněné v tab. 9. V denní dojíždce do škol v rámci okresu dominuje venkovský region z důvodu méně škol a více menších obcí, které nemají žádné školské zařízení, hlavně základní školu. Tento fakt nahrává i tomu, že denní dojíždka z jiných okresů je vyšší u městského regionu SO ORP Rokycany, a tak je to i v případě denní dojíždky do škol z jiných krajů, u které se ale neprojevuje oproti dojíždění do škol z jiných okresů tak velký procentuální rozdíl. Je to např. dáno i tím, že v souvislosti s dojíždkou do škol v rámci jiných krajů se spíše hovoří o středních školách, které se v hojném počtu koncentrují ve větších městech, v tomto případě v krajském městě Plzeň. I proto je vysoké procentuální zastoupení vyjíždějících do škol do jiných okresů kraje, v případě SO ORP Rokycany do okresu Plzeň – město a do jiných krajů z SO ORP Rokycany i z SO ORP Kralovice.

Tab. 7: Vyjíždějící do škol z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

SO ORP		SO ORP ROKYCANY		SO ORP KRALOVICE	
VYJÍŽDKA DO ŠKOL		CELKEM	Z TOHO DENNĚ	CELKEM	Z TOHO DENNĚ
		2 434	2 059	1 391	1 116
v	v rámci okresu	41,4	47,7	40	47,6
tom	do jiných okresů	41,1	43,3	42,3	43,5
(%)	kraje				
	v Domažlice	0,2	0	-	-
	tom Klatovy	0,5	0	-	-
	(%) Plzeň - město	95,3	97	-	-
	Plzeň – jih	2,9	2,4	-	-
	Plzeň – sever	1,1	0,7	-	-
	Tachov	0	0	-	-
	do jiných krajů	16,3	8,1	17,1	8,5
	mimo ČR	1,3	0,8	0,5	0,4

Tab. 8: Dojíždějící do škol do obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

SO ORP		SO ORP ROKYCANY		SO ORP KRALOVICE	
DOJÍŽDKA DO ŠKOL		CELKEM	Z TOHO DENNĚ	CELKEM	Z TOHO DENNĚ
		1 203	1 153	763	665
v	v rámci okresu	83,7	85,3	83	89,8
tom	z jiných okresů kraje	11,7	11,5	10,5	7,5
	v Domažlice	0	0	-	-
	tom Klatovy	0,7	0	-	-
	Plzeň - město	57,4	58,6	-	-
	Plzeň – jih	27,7	28,6	-	-
	Plzeň – sever	12,8	12,8	-	-
	Tachov	1,4	0	-	-
	z jiných krajů	4,6	3,2	6,6	2,7
	mimo ČR	0	0	0	0

Při výpočtu salda dojížděky (dojíždějící – vyjíždějící) v obou sledovaných správních obvodech bylo zjištěno, že saldo dojížděky je v obou případech záporné, tzn., že obyvatelé obcí v SO ORP více z těchto obcí za práci nebo do školy vyjíždějí. Proto se autorka v analýze dojížděky podle času a typu dopravy bude zabývat jen z pohledu vyjížděky.

Saldo dojížděky SO ORP Rokycany

- Zaměstnání
 $5\,399 - 7\,836 = - 2\,497$
- Škola
 $1\,203 - 2\,434 = - 1\,231$

Saldo dojížděky SO ORP Kralovice

- Zaměstnání
 $1\,758 - 3\,670 = - 1\,912$
- Škola
 $763 - 1\,391 = - 628$

Podle SLBD 2011 z Českého statistického úřadu autorka vytvořila žebříček tří nejčastějších obcí vyjížděky z obou SO ORP:

Nejčastější obce vyjížděky SO ORP Rokycany

1. **Rokycany** – do spádového města SO ORP Rokycany vyjíždějí obyvatelé z celkem 36 obcí tohoto regionu
2. **Plzeň** – do krajského města Plzeňského kraje vyjíždějí obyvatelé z 34 obcí ležících v SO ORP Rokycany
3. **Praha** – celkem z 18 obcí patřících do SO ORP Rokycany vyjíždějí jejich obyvatelé do hlavního města České republiky

Ve statistice vyjíždějících do zaměstnání a škol SO ORP Rokycany se objevují i další obce z jiných krajů a to nejvíce Hořovice, Žebrák a Beroun. Všechna tato města leží na sjezdech z dálnice D5 a také na III. železničním koridoru, a proto jsou velmi dobře časově i vzdálenostně dostupná hlavně z POU Rokycany a z jižní části POU Zbiroh. Ve výčtu vyjíždění do jiných krajů proto dominuje Středočeský kraj, dále pak Jihočeský a Ústecký kraj.

Nejčastější obce vyjížděky SO ORP Kralovice

1. **Plzeň** – do krajského města Plzeňského kraje vyjíždějí celkem obyvatelé z 25 obcí patřící do SO ORP Kralovice
2. **Kralovice** – spádové město SO ORP Kralovice je cílové pro obyvatele 13 obcí tohoto obvodu
3. **Plasy** - do druhého největšího města SO ORP Kralovice vyjíždějí obyvatelé z celkem 11 obcí tohoto správního obvodu

Obyvatelé SO ORP Kralovice také hojně vyjíždějí do zaměstnání nebo škol do hlavního města Prahy, dále pak se ve statistice výrazně objevuje město Toužim a Rakovník. Překvapivým městem vyjížděky do zaměstnání a škol je pak město Rokycany. Ve vyhodnocení vyjížděky do jiných krajů než leží SO ORP Kralovice

dominují Karlovarský, Ústecký a Středočeský a to z důvodu dobrého dopravního napojení na tyto kraje silnicí I. třídy č. 27, která se napojuje na mezinárodní silnici E 48, z části dálnice D6, vedoucí všemi vyjmenovanými kraji.

Další částí analýzy dojížděky je vytvoření pořadí dopravních prostředků podle používání vyjížděcími z jednotlivých obcí sledovaných správních obvodů, viz tab. 10. S tímto tématem souvisí i dopravní obslužnost. Nejpoužívanějším dopravním prostředkem po celé České republice v rámci vyjíždění za prací je bezesporu auto ve smyslu řidič automobilu. Pořadí dopravních prostředků při vyjíždění za prací je v obou SO ORP totožná, až na čtvrté a páté místo, kdy v SO ORP Rokycany lidé vyjíždějící do zaměstnání více používají vlak než MHD. U vyjíždění do škol hraje velkou roli dopravní obslužnost, která je v SO ORP Kralovice jako zástupce venkovského regionu nedostatečná, a proto je již na třetím místě v tomto obvodu dopravní prostředek automobil ve smyslu spolujezdce. Žáky, popř. studenty kvůli nedostatečné dopravní obslužnosti některých obcí v SO ORP Kralovice vozí rodiče. Tento problém vyřešila Masarykova Základní škola v Žihli, viz kap. 7.1 Školství a zdravotnictví. Viditelný rozdíl je také ve využívání vlaku, kdy žáci/studenti v SO ORP Rokycany tímto dopravním prostředkem jezdí do svých škol častěji než žáci/studenti v SO ORP Kralovice. Hlavním důvodem je vybudovaný, v současné době v tomto regionu již zcela zrekonstruovaný, III. železniční koridor přes městský region ORP Rokycany vedoucí z Prahy do Plzně a dvě odbočné větve do města Radnice a do města Nezvěstice přes Hrádek, Mirošov atd.

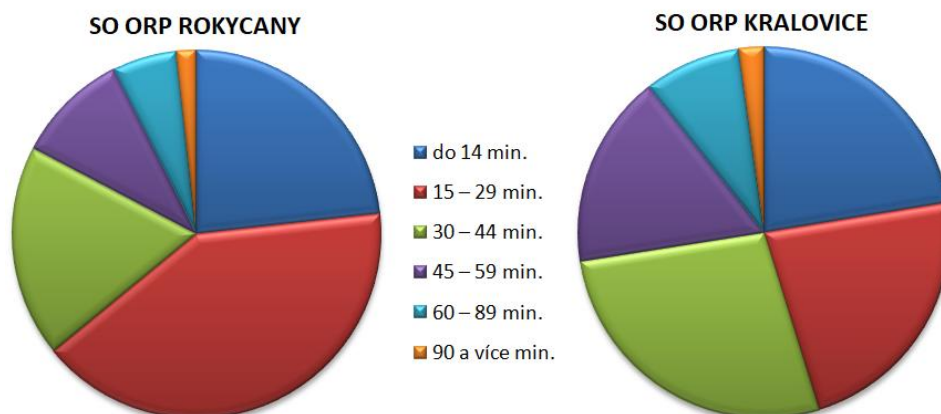
Tab. 9: Pořadí dopravních prostředků podle používání vyjížděcími z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

SO ORP POŘADÍ ²	SO ORP ROKYCANY		SO ORP KRALOVICE	
	Do zaměstnání	Do škol	Do zaměstnání	Do škol
1	řidič automobilu	autobus	řidič automobilu	autobus
2	autobus	vlak	autobus	MHD
3	spolujezdec automobilu	MHD	spolujezdec automobilu	spolujezdec automobilu
4	vlak	spolujezdec automobilu	MHD	vlak
5	MHD	řidič automobilu	vlak	řidič automobilu

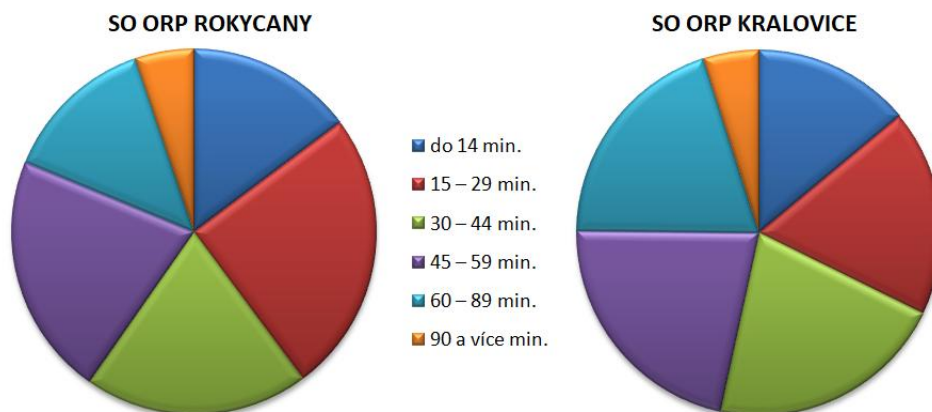
² Pořadí využívání dopravních prostředků vypočteno z proudů s 10 a více dojížděcími do zaměstnání nebo školy. Dopravní prostředek vyjíždějící využívají buď samostatně, nebo v kombinaci (SLBD 2011).

Počet vyjíždějících a jejich čas strávený³ na cestě do zaměstnání nebo do školy je ve sledovaných správních obvodech rozdílný. Z obr. 20 a obr. 21 je zřejmé, že v SO ORP Kralovice vyjíždějící lidé stráví mnohem více času na cestě než v SO ORP Rokycany. Je to dáno tím, že SO ORP Kralovice je venkovský region, který není napojený na žádnou dálnici ani na železniční koridor jako SO ORP Rokycany, po kterých je cesta mnohem snazší a hlavně rychlejší, a ani nesousedí s žádným významným obvodem, jako je SO ORP Plzeň – město, ve kterém je největší koncentrace dostupných pracovních míst, výborných škol a obecně občanská vybavenost. I přesto, že správním obvodem vede silnice I. třídy č. 27, která vede přímo do krajského města Plzeň, stráví dojíždějící na cestě více času z důvodu delší vzdálenosti, kterou musí absolvovat z jejich venkovského regionu a jednotlivých obcí daleko právě od této komunikace.

Obr. 20: Čas strávený na cestě do zaměstnání v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

Obr. 21: Čas strávený na cestě do škol v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)

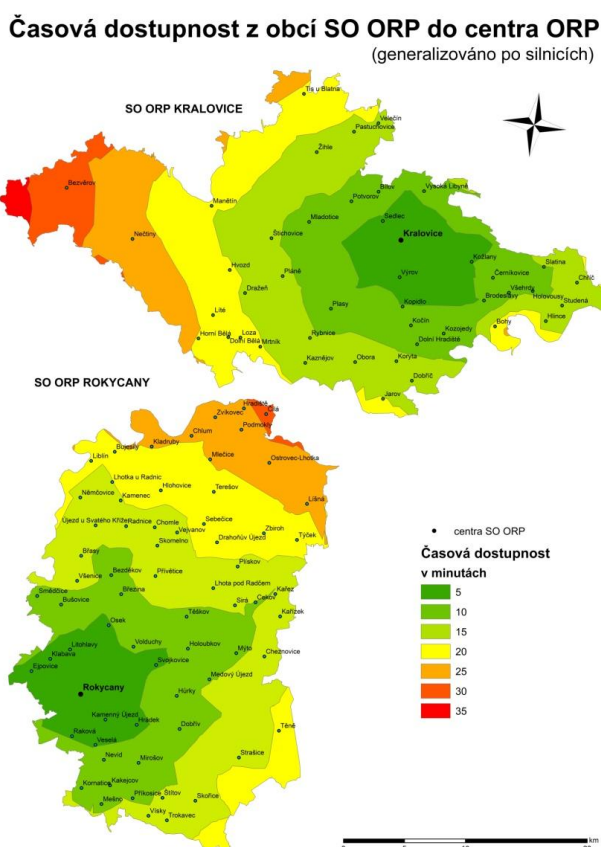

³ Počet vyjíždějících a jejich čas strávený na cestě vypočten z proudů s 10 a více dojíždějícími do zaměstnání nebo škol (SLBD 2011).

Podle analýzy dojížděky jsou nejčastější obce vyjíždění do centra SO ORP, tedy do města Kralovice, do města Rokycany a samozřejmě i krajského města Plzeň. Autorka proto vytvořila mapy časové dostupnosti do těchto měst z obcí v SO ORP generalizované po silnicích. Pro vytvoření těchto map si autorka stanovila rychlosti po komunikacích – dálnice 130 km/h, silnice I. třídy 90 km/h, silnice II. třídy 80 km/h, silnice III. třídy 70 km/h a nevidované silnice 70 km/h.

Na následujícím obrázku v časové dostupnosti po silnicích v SO ORP Rokycany je vidět vliv dálnice D5, která vede přes Kařez, Mýto, Holoubkov, Svojkovice, Rokycany, Ejpovice, dále do Plzně. Tato osa vede přes celou střední část ORP a maximální časová dostupnost je 10 minut. Oproti tomu na mapě časové dostupnosti v SO ORP Kralovice není vidět vliv žádné komunikace a časová dostupnost z obcí do centra města Kralovice je přibližně ve stejných soustředěných kruzích.

Obr. 22: Časová dostupnost z obcí SO ORP do centra ORP (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2019) - PŘÍLOHA č. 4

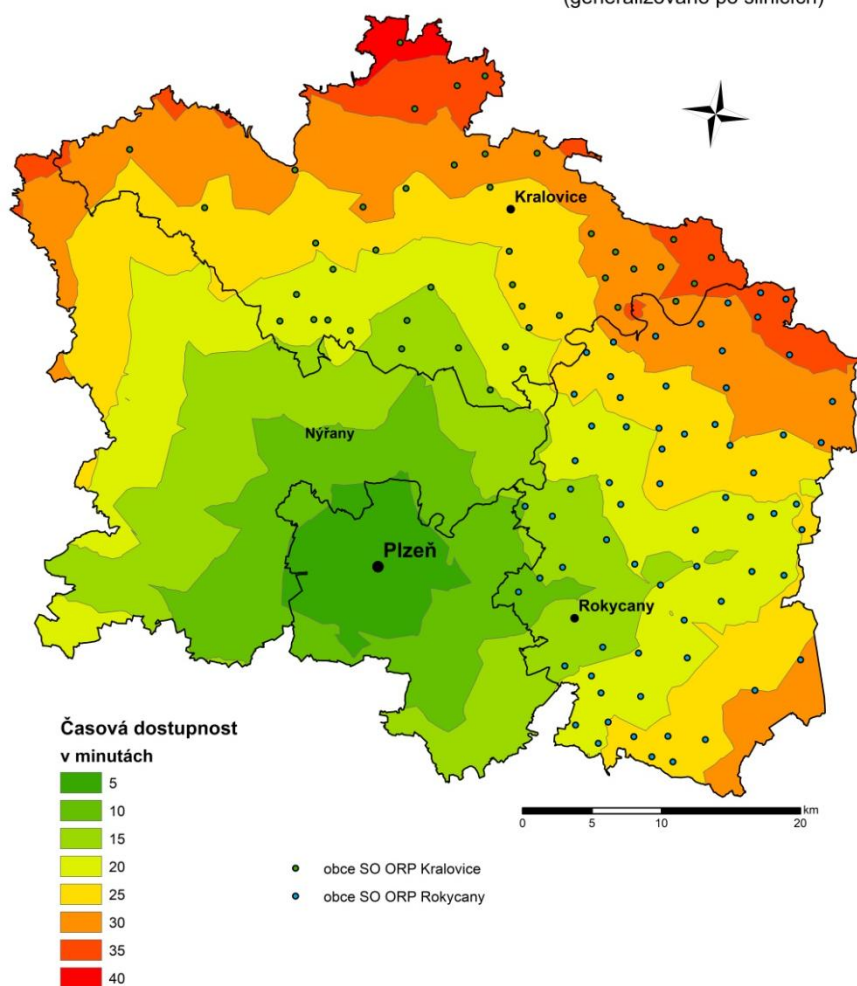

Autorka vytvořila časovou dostupnost z obcí z obou SO ORP do krajského města Plzně, z které je zřejmé, že většina obcí z SO ORP Rokycany stráví při cestě do Plzně mnohem méně času než většina obcí z SO ORP Kralovice. Je to dáno hlavně tím, že SO ORP Rokycany přímo sousedí s SO ORP Plzeň – město a že obvodem prochází dálnice D5, která přímo spojuje Rokycany s Plzní. SO ORP Kralovice je v nevýhodě a to hlavně tím, že přímo nesousedí s SO ORP Plzeň – město a musí při cestě do krajského města přejet přes SO ORP Nýřany. Severní část SO ORP Rokycany a obce zde ležící jsou ale z hlediska časové dostupnosti do krajského města Plzeň na tom podobně jako většina obcí z SO ORP Kralovice a to i včetně centra města Kralovice.

Obr. 23: Časová dostupnost z obcí SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany do krajského města Plzeň (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2019) – PŘÍLOHA č. 5

Časová dostupnost z obcí SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany do krajského města Plzeň

(generalizováno po silnicích)

9 VYHODNOCENÍ OBČANSKÉ VYBAVENOSTI A JEJÍ DOSTUPNOSTI PRO ÚČELY ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ

Podle novely vyhlášky č. 500/2006 Sb. se má území v územních analytických podkladech vyhodnocovat zjišťováním pozitivních a negativních stránek dle 13 témat nikoliv podle SWOT analýzy. V obou sledovaných správních obvodech byla provedena aktualizace výše zmiňovaného dokumentu naposledy v roce 2016, a proto se SO ORP touto vyhláškou ještě neřídily a zpracovaly zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ pomocí SWOT analýzy. Tato diplomová práce se zaměřuje na nově vytvořené deváté téma novely a to hlavně občanskou vybavenost včetně její dostupnosti ve vybraném městském SO ORP Rokycany a venkovském SO ORP Kralovice.

9.1 Stav vyhodnocení

V ÚAP SO ORP Rokycany aktualizaci č. 4 z roku 2016 se zjišťují a vyhodnocují pozitiva a negativa na téma periferní sever regionu a rozvojový nebo také stabilizovaný střed ORP jak z pohledu občanské vybavenosti, dopravní dostupnosti, pracovních příležitostí, tak i v případě periferního severu z pohledu stárnutí obyvatel a také bytového fondu. Autorka následujícími výňatky z ÚAP SO ORP Rokycany ukazuje vyhodnocení území z těchto pohledů.

Obr. 24: Výňatky z vyhodnocení území v ÚAP SO ORP Rokycany (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016)

Sociodemografické podmínky	
SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> • dobrá občanská vybavenost centra ORP – Rokycany ▪ množství kulturních zařízení • relativní stabilita počtu obyvatel ve středu ORP ▪ postupná stabilizace periferních oblastí 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> ▪ nepříznivá věková struktura obyvatelstva • vysoký podíl obyvatel postproduktivního věku v periferních polohách ORP • zhoršená dostupnost základních sociálních služeb v periferních polohách ORP ▪ nerovnoměrné rozložení center. • Omezená dostupnost služeb ve venkovských oblastech • Nízká kapacita objektů pro seniory
PŘÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> • zlepšení občanské vybavenosti obcí pro stabilizaci obyvatel • rozšíření nabídky sociální péče (navýšení kapacity) • rozšíření pracovních míst • rozvoj kooperace venkovských sídel ▪ zajištění pobídek pro investory 	HROZBY <ul style="list-style-type: none"> • nedostatečné kapacity sociálních služeb v souvislosti se stárnutím obyvatelstva ▪ odliv vzdělaných mladých lidí do měst za širším spektrem příležitostí ▪ konflikty starousedlíků s nově přistěhovanými obyvateli ▪ <u>další zvyšování administrativní náročnosti správy malých obcí</u> ▪ další ztráta pracovních příležitostí na venkově • pokračování trendu stárnutí a vysídlování obyvatelstva • rozšiřování obcí bez posílení souvisejících služeb a ploch

Dopravní a technická infrastruktura	
SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> • dobré dopravní spojení s krajským centrem a hlavním městem díky dálnici D5 • železniční trať č. 170 (III. tranzitní koridor) a lokální tratě č. 175 a č. 176 a její modernizace a optimalizace • dálnice D5 procházející napříč územím • realizace základních sítí v obcích (kromě severu území) ▪ systém integrované dopravy Plzeňska 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> • horší dostupnost periferních poloh obvodu ORP hromadnou dopravou, nedostatek základních sítí technického vybavení <ul style="list-style-type: none"> ▪ přetížení komunikací ovlivňující jejich stav ▪ lokálně nevyhovující technická úroveň komunikací ▪ výrazné sezónní nároky na technickou a dopravní infrastrukturu v souvislosti s rekreačním využitím sídel ▪ nízký podíl obyvatel napojených na ČOV
PŘÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> • intenzifikace a zvyšování atraktivity veřejné hromadné dopravy • Stavba napojení severního radnicka, VRT, obchvat Rokycan, sjezd Svojkovice a další záměry dle grafické části 	HROZBY <ul style="list-style-type: none"> ▪ zhoršující se stav komunikací v důsledku přetěžování a odkladu jejich rekonstrukce ▪ růst dopravy ▪ nedostatečná údržba komunikací

Při vyhodnocení území dle jednotlivých pilířů zpracovatelé ÚAP SO ORP Rokycany 2016 kladly důraz na vytvoření spolupráce severní části správního obvodu s SO ORP Kralovice, minimálně s obcemi sousedícími, a to z hlediska napojení severního Radnicka na dálnici D5 a vyřešit tak otázku dopravní dostupnosti a obslužnosti tohoto území (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016).

Tato aktualizace ÚAP stanovila na základě SWOT analýzy nebo na základě vyhodnocení vyváženosti územních podmínek problémy k řešení na území SO ORP Rokycany. Z pohledu občanské vybavenosti jsou to zejména problémy s polohami obcí k významným dopravním cestám, jejich dostupnost a dojížděka do jiných obcí za občanským vybavením, také byl shledán problém s dopravní dostupností veřejnou dopravou, řešit problém nároků na občanské vybavení, změny jeho kapacit s ohledem na novou nebo uvažovanou bytovou výstavbu v jednotlivých obcích (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016).

Obr. 25: Výňatek z ÚAP SO ORP Rokycany týkající se problémů vyplývajících z tohoto dokumentu (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016)

Popis problému	Dotčené území	Zásady řešení	ZÚR	ÚP	RP, ÚS	Zjištění problému	Vývoj
Problematická dostupnost periferních (venkovských) oblastí ORP	Zejména: - v obcích navazujících na Vojenský újezd Brdy; - v oblasti Horní Berounky; - na severu Radnicka.	Zlepšení parametrů komunikací sloužících k napojení odlehlých částí obcí na centrální části obcí a na centrum ORP Prodloužení železnice na Radnicku				SWOT 4.1, 4.3, 4.2 VV	(+)

Nedostatečná vybavenost sídel infrastrukturou pro školství, kulturu a zdravotnictví	venkovské oblasti	Vymezení ploch pro školství, kulturu a zdravotnictví, zlepšení dosažitelnosti a posílení funkce center osídlení			SWOT 4.1, 4.3, 4.2, VV	(+)
Ztráta pracovních příležitostí na venkově	venkovské oblasti	Vymezení ploch pro podnikání včetně zlepšení komunikační dostupnosti a posílení střediskových funkcí sídel.			SWOT 4.1, 4.3, 4.2, VV	P
Nízká kapacita zařízení pro seniory	celý ORP	Vymezení ploch pro výstavbu zařízení pro seniory ve vazbě na předpokládaný demografický vývoj			SWOT 4.4, VV	P

ÚAP SO ORP Kralovice taktéž jako SO ORP Rokycany byly aktualizovány v roce 2016 a zjišťovaly a vyhodnocovaly pozitiva a negativa území pomocí SWOT analýz. Z těchto analýz vyplývá, že SO ORP Kralovice je významné středisko zemědělské výroby, což potvrzuje zjištění, že tento region je venkovský. Dále je zde problém absence významného přirozeného centra a nutnost dojíždění za prací a do škol. Dobrou dopravní dosažitelnost významného centra krajského města Plzně mají jen obce ležící na jižním okaji ORP a v rozvojové ose OR1. Překvapující je bod v silných stránkách sociodemografických podmínkách – dostatečná síť mateřských, základních a středních škol (ÚAP SO ORP Kralovice, 2016). Následující výňatky ze zjišťování pozitiv a negativ území ukazuje důležité body pro občanskou vybavenost a její dostupnost.

Problémy k řešení jsou pak uváděny k jednotlivým obcím SO ORP Kralovice, nikoliv komplexně pro celé území.

Obr. 26: Výňatky z vyhodnocení území v ÚAP SO ORP Kralovice (ÚAP SO ORP Kralovice, 2016)

Sociodemografické podmínky	
SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> ● obce, ležící na rozvojové ose OR1, vymezené ZÚR Plzeňského kraje – Kaznějov, Rybnice, Plasy, Kralovice, Vysoká Libyně ● dostatečná síť mateřských, základních a středních škol 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> ● absence významného přirozeného centra území ● nutnost dojíždění za prací a do škol ● klesající počet obyvatel v některých obcích ● zvyšující se průměrný věk v některých obcích ● špatná nebo neexistující občanská vybavenost mnoha obcí - nízká úroveň vzdělanosti obyvatel
PŘÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj technické infrastruktury ● rozvoj dopravní infrastruktury ● podpora malých firem a podnikatelů pro zvýšení zaměstnanosti 	HROZBY <ul style="list-style-type: none"> ● vyliďňování obcí s nedostatečnou infrastrukturou a obcí vzdálených od možných pracovních příležitostí

Hospodářské podmínky	
SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> • dobrá dopravní dosažitelnost krajského centra Plzně pro obce, ležící na jižním okraji ORP a v rozvojové ose OR1 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - větší množství nevyužitých a devastovaných průmyslových a zemědělských areálů (brownfields) • vyšší míra nezaměstnanosti - malá investiční připravenost pro výrobu a skladování - malá podpora podnikatelů
PŘÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - využití brownfields - investice do nových rozvojových ploch - dotace na rozvoj podnikání v turistice - rozvoj výroby a podnikání v rozvojové ose v blízkosti silnice I/27 	HROZBY <ul style="list-style-type: none"> • klesající životní úroveň obyvatel periferních oblastí • vysoká nezaměstnanost • úbytek obyvatel z periferních oblastí

9.2 Návrh vyhodnocení na základě poznatků z analytické části

Pro aktualizaci územně analytických podkladů v roce 2020 by se měly regiony řídit novelou vyhlášky č. 500/2006 Sb., jak je již zmíněno výše a také v kapitole 4. 2 Tématika ÚAP. Velkou otázkou, ale je, jak zpracovatelé těchto dokumentů nové vyhodnocování pojmu. Jednoznačně by se v tématu občanská vybavenost a její dostupnost měly zjišťovat a následně vyhodnocovat všechny výše zakroužkované body v současných SWOT analýzách. Tato kapitola by měla obsahovat tabulku s pozitivními a negativními stránkami týkající se minimálně základní občanské vybavenosti jako je školství, zdravotnictví, sportovní zázemí, kultura a sociální péče. Měla by být vyhodnocena jejich kapacita, zda např. není potřeba zvýšit kapacitu mateřských školek v regionu. Opomenuty by rozhodně neměly být analýza dojížděky a dopravní obslužnost z jednotlivých obcí regionu do přirozeného centra, které nabízí nejvíce občanské vybavenosti a pracovních příležitostí. Z vyhodnocení by pak měly být určeny jasné a stručné problémy občanské vybavenosti a její dostupnosti.

Autorka navrhla postup a sledované jevy, podle kterých by se občanská vybavenost a její dostupnost mohla v rámci aktualizace ÚAP 2020 zjišťovat a vyhodnocovat. Prvním bodem pro vyhodnocení občanské vybavenosti je srovnání s předešlou aktualizací ÚAP tím, že zpracovatel vytvoří podobnou tabulku jako je příloha č. 1 této práce. U vzdělávacích zařízení, zdravotnictví a sociální péče se budou sledovat také jejich kapacity, popř. vytíženost. Tento jev bude sledován za pomoci ředitelů a vyšších pracovníků zařízení, kteří zpracovateli podají informace o počtu žáků/pacientů navštěvující jejich školu/ordinaci nebo bydlící v jejich zařízení. V rámci vzdělávacích zařízení, zdravotních středisek s lůžky a sociální péče budou zjišťovány informace o volných kapacitách, popř. kolik míst chybí nebo zda

došlo ke zvýšení/snížení kapacity během předchozích 4 let např. dostavbou, přestavbou nebo zavřením části zařízení. V rámci samostatných ordinací jako je praktický lékař, zubař, gynekolog bude zjišťována vytíženost těchto lékařů. Lékaři nebo vedoucí ordinací napíší nejen počet pacientů celkově, a jak se toto číslo za poslední roky změnilo, ale také stručné slovní vyhodnocení využitosti ordinace. Podle daných výsledků se pak oblasti občanské vybavenosti vyhodnotí, např. jakým způsobem tuto občanskou vybavenost udržet v případě snižování počtu žáků, jaké opatření udělat pro rozvoj kapacity sociální péče nebo zdravotních středisek. V případě venkovského regionu, jak přimět mladé lékaře, učitele a další pracovníky občanského vybavení pracovat zrovna v tomto regionu.

Tab. 10: Návrh sledovaných jevů při vyhodnocení občanské vybavenosti (vlastní zpracování)

OBČANSKÁ VYBAVENOST	NÁVRHY SLEDOVANÝCH JEVŮ
Školství	počet vzdělávacích zařízení (MŠ, ZŠ, SŠ)
	kapacita vzdělávacích zařízení
	počet předškolních dětí/žáků/studentů
	navštěvující vzdělávací zařízení
Zdravotnictví	počet ordinací/lékařů (praktický lékař pro děti/dospělé, zubní lékař a další)
	počet lékáren
	počet nemocnic
	vytíženost ordinací/lékařů (počet pacientů a jiné)
	vytíženost nemocnic
Sociální péče	kapacita lůžek v nemocnicích a zdravotních zařízení s lůžky
	počet domovů pro seniory a domů s pečovatelskou službou
	kapacita domovů pro seniory a domů s pečovatelskou službou
Kultura	počet bydlících seniorů a handicapovaných v domovech
	počet knihoven
Sport	počet hřišť (pro děti, mládež nebo dospělé)
	počet koupališť/bazénů
	počet tělocvičen (sportovní hala)
	počet zimních stadionů

Dostupnost občanského vybavení a její standardy jsou uvedeny v tab. 2. Zpracovatel územně analytických podkladů si v rámci dostupnosti jednotlivé obce ve zkoumaném území rozdělí do čtyř typů podle kritérií stanovených v publikaci Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (Maier, 2016). V rámci zkoumání SO ORP se zpravidla sleduje časová a sídelně strukturální dostupnost (viz kap. 4. 4 Dostupnost). Stejně jako autorka práce, by se měl i zpracovatel ÚAP zabývat časovou dostupností z obce do centra SO ORP a do krajského města Plzeň (viz příloha č. 4 a příloha č. 5) individuální automobilovou dopravou (generalizováno po silnicích). Co se týče veřejné dopravy, zaměřila se autorka práce na počet spojů autobusů nebo vlaků z obce do centra SO ORP nebo do krajského města. Dopravní obslužnost území lze vypracovat podle jízdních řádů autobusů nebo vlaků (viz příloha č. 3). V tomto případě se zpracovatel zaměří na počet dopravních spojení veřejnou dopravou do centra SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice nebo do krajského města Plzeň. Opomenuta by neměla být ani dopravní obslužnost o víkendech, která je pro občany obcí důležitá.

Dále v rámci dostupnosti občanské vybavenosti se zpracovatel ÚAP zaměří na analýzu dojíždětky, v rámci které se zjistí, zda obyvatelé zkoumaného území více vyjíždějí pryč nebo zda do zkoumaného území spíše lidé přijíždějí a to hlavně z hlediska práce a škol podle SLBD. Lidé dojíždějící za prací mají většinou tuto lokalitu spojenou i s občanskou vybaveností, např. mají ve stejné obci lékaře, jejich děti dojíždějí do stejné obce do škol nebo využívají ve stejné obci sportovní zázemí. Touto analýzou tedy zpracovatel zjistí nejčastější místa dojíždětky/vyjíždětky.

Obyvatelé zkoumaného území mohou být osloveni skrze dotazníkové šetření týkající se chybějící občanské vybavenosti, dostupnosti občanského vybavení, dojíždění za občanskou vybaveností nebo dopravní obslužností území.

Na závěr zpracovatel vypracuje tabulku s pozitivními a negativními stránkami občanské vybavenosti a její dostupnosti. Zmíní tím všechny problémy, které během vyhodnocení stavu občanské vybavenosti a její dostupnosti byly zjištěny.

Tab. 11: Návrh vyhodnocení občanské vybavenosti a její dostupnosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle poznatků z analytické části)

OBČANSKÁ VYBAVENOST	SO ORP ROKYCANY (městské území)		SO ORP KRALOVICE (venkovské území)	
	+	-	+	-
Obecně	<p>+ přirozené centrum SO ORP – město Rokycany</p> <p>+ dálnice D5 a III. železniční koridor napříč územím</p> <p>+ dobrá rozloženost občanského vybavení v území</p> <p>→ vznik základních center (Strašice, Mýto, Zbiroh, Radnice, Břasy, Mirošov a další)</p> <p>+ v SO ORP jsou vytyčeny rozvojové území/osy</p> <p>→ rozvojová osa OS1 (politika územního rozvoje), rozvojová oblast RO3 (nadmístní význam), rozvojové</p>	<p>- severní část SO ORP spíše periferní</p> <p>- nedostatečná občanská vybavenost v severní venkovské části SO ORP</p> <p>- nedostatek pracovních příležitostí v severní venkovské části SO ORP</p> <p>- malý rozvoj občanské vybavenosti z hlediska městského území, není zaznamenám žádný velký rozvoj území z hlediska občanské vybavenosti (srovnání let 2010 a 2016)</p>	<p>+ obce, ležící v rozvojovém území (osa OR1) – Kaznějov, Rybnice, Plasy, Kralovice</p> <p>+ udržení občanské vybavenosti na stejné úrovni i přes vyliďňování obcí a stárnutí obyvatel (srovnání let 2010 a 2016)</p> <p>+ územím prochází silnice I. třídy spojující krajské město Plzeň a město Most</p> <p>+ využívání dotací na vybudování nebo rekonstruování občanské vybavenosti</p>	<p>- vyliďňování obcí</p> <p>- stárnutí obyvatel</p> <p>→ důsledek může být rušení některých typu občanské vybavenosti (hlavně u školství a zdravotnictví)</p> <p>- chybí přirozené centrum občanské vybavenosti</p> <p>- špatná nebo žádná občanská vybavenost v mnoha obcích</p> <p>- nedostatek pracovních příležitostí</p>

	<p>území RU3 (Mýto)</p> <p>+ velké množství pracovních příležitostí</p> <p>+ využívání dotací na vybudování nebo rekonstruování občanské vybavenosti</p>			
Školství	<p>+ dostatečná síť základních a středních škol</p> <p>+ rozmanitost studijních oborů na středních školách (gymnázium, ekonomické lyceum, lesní a zemědělské obory, gastronomie, obráběč kovů, automechanik a další)</p>	<p>- nedostačující kapacita mateřských škol</p>	<p>+ dostatečná síť mateřských a základních škol</p> <p>+ volná kapacita v mateřských školách</p> <p>+ rozmanitost studijních oborů na středních školách (gymnázium, veterinářství, obchodní akademie, sociální péče, automechanik a další)</p>	<p>- nutnost vymýšlet podpůrné programy pro udržení mateřských a základních škol (viz Masarykova Základní škola v Žihli a školní autobus)</p>
Zdravotnictví	<p>+ velký počet ordinací s praktickými lékaři pro děti i dospělé a se zubaři</p> <p>+ rekonstrukce Rokycanské nemocnice</p>	<p>- zavření porodnice v Rokycanské nemocnici v roce 2017</p>	<p>+ plánování výstavby zdravotního střediska v Plasích za pomoci Plzeňského kraje</p> <p>→ nalákání mladých lékařů</p>	<p>- chybějící větší zdravotní středisko/nemocnice</p> <p>- stárnutí lékařů (mladí lékaři nejsou ochotni jít ordinovat do venkovského regionu)</p>

	+ otevření cévní poradny v Rokycanské nemocnici			
Kultura	+ všechny obce v SO ORP provozují alespoň jednu knihovnu		+ v mnoha obcích je provozována knihovna	- oproti městskému regionu chybí v některých obcích knihovny
Sport	+ v centru, městě Rokycany, je zimní stadion i plavecký bazén se saunovým světem + velké množství tělocvičen a sportovních hal, z nichž některé nepatří ke vzdělávacímu zařízení + veřejně přístupný sportovní areál s atletickou dráhou a s hřišti s umělým povrchem (v podzimních a zimních měsících využíváno hlavně fotbalovými kluby z Rokycan, ale i blízkého okolí)	- chybějící hřiště v některých obcích	+ velké množství hřišť pro děti, mládež a dospělé + nečekaně velké množství koupališť (většina přírodního typu a na vlastní nebezpečí)	- chybějící hřiště v některých obcích - chybí zimní stadion - všechny tělocvičny patří ke vzdělávacímu zařízení
Sociální péče	+ existence terénní pečovatelské služby	- i přes navýšení, stále nedostatečná kapacita zařízení	+ existence terénní pečovatelské služby	- neexistence domova pro seniory

	+ navýšení kapacity lůžek v domovech pro seniory i v domovech s pečovatelskou službou (za posledních 10 let)	pro seniory - malá rozšířenost terénní pečovatelské služby		- nedostatečná kapacita domů s pečovatelskou službou (jen ve městech Plasy, Kralovice a Kaznějov) - celkový alarmující nedostatek sociální péče (domovy pro seniory, domovy s pečovatelskou službou) - malá rozšířenost terénní pečovatelské služby - i přes rychlejší stárnutí obyvatel touto oblastí SO ORP příliš nezabývá
Dostupnost	+ všechny sledované typy občanské vybavenosti jsou v území dostupné + dobré dopravní spojení krajského města Plzeň nebo hlavního města Praha dálnicí D5 a III. železničního koridoru + časová dostupnost	- horší dopravní obslužnost veřejnou dopravou severní venkovské částí SO ORP - poměrně velké množství obcí neobsluhovaných veřejnou dopravou o víkendu (nejvíce ve venkovské severní části SO ORP)	+ kvalitní dopravní dostupnost krajského města Plzeň individuální automobilovou dopravou i veřejnou dopravou pro obce na jihu SO ORP a pro obce ležící v rozvojové ose OR1 + z většiny obcí v SO ORP trvá	- nedostupnost většího zdravotního střediska nebo nemocnice v území - nutnost dojíždění do škol a za prací hlavně mimo SO ORP, nejvíce do krajského města Plzeň - nedostatečná dopravní

	<p>individuální automobilovou dopravou z většiny obcí SO ORP do centra, města Rokycany, netrvá déle než 15 minut</p> <p>+ až z poloviny obcí z SO ORP trvá cesta automobilem do krajského města Plzeň 20 minut a méně</p> <p>+ výborná dopravní obslužnost veřejnou dopravou ve střední a jižní části území</p>	<p>- z obcí ležící na severu ORP trvá cesta automobilem do města Rokycany nebo do Plzně poměrně dlouho 30 – 45 minut</p>	<p>cesta automobilem do města Kralovice 15 minut a méně</p> <p>+ nejdéle trvá cesta individuální automobilovou dopravou do města Kralovice jen ze dvou obcí z území (Bezvěrov 30 minut, Nečtiny 25 minut)</p> <p>+ dobrá dopravní obslužnost veřejnou dopravou obcí ležící na silnice I. třídy (obce v rozvojovém území) a na železniční trati</p> <p>+ vlakové spojení Plzeň - Žihle</p>	<p>obslužnost obcí v SO ORP ležící mimo rozvojové oblasti</p> <p>- obce ležící na východě SO ORP nejsou vůbec obsluhovány veřejnou dopravou o víkendu</p> <p>- ¾ občanům z obcí v SO ORP trvá cesta automobilem do krajského města Plzeň 25 až 45 minut</p> <p>- cesta vlakem trvá delší dobu</p>
--	---	--	---	---

10 DISKUZE

Občanská neboli veřejná vybavenost je v této práci vysvětlena vyhláškou č. 501/2006 Sb., ale např. Maier (2016) sleduje ve svojí metodice jen občanskou vybavenost související se vzděláním a výchovou, sociální péčí, zdravotnictvím, kulturou, veřejnou správou, ochranou obyvatelstva a sportem (hřiště pro všechny věkové kategorie). Dále lze veřejnou vybavenost dělit na základní (mateřské a základní školy, hřiště, prodejny základních potravin), vyšší (např. zdravotnické služby, sociální služby) a specifickou vybavenost (např. lázeňská zařízení), (Principy a pravidla územního plánování, 2019). Autorka práce se těmito dokumenty inspirovala a stanovila tak občanskou vybavenost, kterou v práci sledovala.

Občanská vybavenost a její dostupnost byla sledována v městském a venkovském ORP v Plzeňském kraji. Bylo zjištěno, že ve venkovském SO ORP Kralovice je pouze základní občanská vybavenost, která zatím z důvodu vylidňování regionu nezaniká, ale má problémy se udržet (př. zavedení školního autobusu zdarma do Masarykovy základní školy v Žihli). Více lidí v tomto regionu musí za občanskou vybaveností a za prací dojíždět. V městském regionu SO ORP Rokycany je občanská vybavenost komplexní, ale také se zde objevují obce, které jeví známky perifernosti (severní Radnicko). V této chvíli je důležité položit si otázku, jaký je práh zanikání občanské vybavenosti ve venkovských regionech? Tato otázka se nejvíce týká základních škol. Po České republice se rozmohl trend školních autobusů, které sváží žáky zadarmo do škol, aby se vůbec tato občanská vybavenost udržela (Radiožurnál, 2009; Masarykova ZŠ a MŠ v Žihli, 2019). Např. zdravotnictví ve venkovských regionech řeší spíše otázku - proč mladí lékaři nechtějí ordinovat v takovém regionu? Doktoři v těchto regionech stárnou a nemají oporu v mladých lékařích, kteří se po studiu stahují spíše do městských regionů. Toto téma je hojně rozebírané v různých denících a rozhleších (ČT24, 2017; Česká pozice, 2016; iRozhlas, 2015)

Na předešlou otázku proto navazuje otázka dopravní obslužnosti, která je ve venkovských regionech, konkrétně v SO ORP Kralovice nedostatečná. SO ORP Kralovice by mělo zajistit dobrou dopravní obslužnost obcí, aby lidé mohli za občanskou vybaveností bez problému dojíždět. Zde vyvstává otázka – udrží to lidi v takovém regionu, když se zlepší dopravní obslužnost, nebo i nadále budou odcházet?

Rozvoj občanského vybavení v jakémkoliv regionu lze např. pomocí dotací z různých ministerstev ČR, pomocí Evropské unie nebo za pomoci krajů – konkrétné příklad je právě v SO ORP Kralovice, kdy Plzeňský kraj bude dotovat výstavbu zdravotnického centra ve městě Plasy, aby obyvatelé tohoto regionu nemuseli do velkých zdravotnických center dojíždět, např. do vzdáleného krajského města Plzeň, a aby do Kralovicka přilákaly mladé lékaře (Český rozhlas – Plzeň, 2019).

Na všechny výše zmíněné otázky je ale těžké odpovědět, neboť neexistuje žádná studie o tom, jak udržet obyvatele ve venkovském regionu, aby nezanikala občanská vybavenost. A zda školní autobusy nebo lepší dopravní obslužnost udrží, nebo dokonce i přiláká nové obyvatele.

11 ZÁVĚR

V této práci autorka porovnávala občanskou vybavenost a dopravní dostupnost ve vybraném městském a venkovském regionu v Plzeňském kraji. Po analýze Plzeňského kraje a výsledků z typologie území zpracované Ministerstvem pro místní rozvoj v dokumentu Strategie regionálního rozvoje území ČR pro období 2014 – 2020 autorka vybrala SO ORP Rokycany jako zástupce městského regionu a SO ORP Kralovice jako zástupce venkovského regionu.

SO ORP Rokycany ležící na severozápadě Plzeňského kraje je typ městského regionu, ve kterém je v současné době komplexní občanská vybavenost a dostatečná dopravní obslužnost díky dálnici D5, III. železničnímu koridoru a rozvinuté veřejné dopravě hlavně v jižní a střední části správního obvodu. Za posledních 10 let se občanská vybavenost výrazně nezměnila.

SO ORP Kralovice, ležící na severu kraje a přímo sousedící s druhým porovnávaným obvodem, je typ venkovského regionu, ve kterém chybí velké přirozené centrum shromažďující veškerou občanskou vybavenost, jako je to v případě SO ORP Rokycany. Můžeme konstatovat, že občanská vybavenost je jen na základní úrovni s největší koncentrací v obcích na silnici I. třídy, vedoucí z krajského města Plzně směrem na město Most. I přes vyliďňování tohoto regionu zatím ale občanská vybavenost nezaniká (porovnání let 2010 a 2016). Do budoucna se ale může stát, že kvůli vyliďňování bude občanská vybavenost zanikat, konkrétně se jedná o mateřské a základní školy. Tento jev můžeme již pozorovat například u školství v Karlovarském kraji (viz kap. 7.1 Školství a zdravotnictví). Zdravotní služby v SO ORP Kralovice se potýkají s nedostatkem mladých lékařů, kteří by měli v tomto venkovském regionu ordinovat. Mnoho lékařů má proto v regionu více ordinací v různých obcích nebo ordinují i přes důchodový věk. Řešení rozvoje zdravotnictví v SO ORP Kralovice přinesl Plzeňský kraj, který se rozhodl dotovat výstavbu velkého zdravotnického zařízení - polikliniku ve městě Plasy, ve které by měly být rozšířené zdravotnické služby a počítá se i s přilákáním mladých lékařů.

Pro porovnání autorka práce vytvořila tabulky občanské vybavenosti (příloha č. 1) v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za roky 2010 a 2016, ze kterých lze také jasně určit městský a venkovský typ regionu. U venkovského SO ORP Kralovice nejsou dostačující informace, nebo byly zmatečné, o zdravotnictví

a sportovním zázemí v roce 2010. Z této tabulky pak autorka práce vytvořila mapu občanské vybavenosti v obou regionech za rok 2016, která je přílohou č. 2 této práce.

Co se týče analýzy dojížděky, obyvatelé obou regionů více vyjíždějí spíše za prací nebo do škol. V SO ORP Rokycany je na prvním místě vyjížděky spádové centrum Rokycany, které zastává roli přirozeného centra, a za ním následuje krajské město Plzeň, poté Praha. V SO ORP Kralovice je na prvním místě vyjížděky krajské město Plzeň, poté centrum regionu, město Kralovice, a jako třetí nejvyhledávanější obec vyjížděky je město Plasy. Jak už bylo zmíněno SO ORP Kralovice nemá žádné přirozené centrum, ve kterém by se více koncentrovala občanská vybavenost a pracovní příležitosti, a proto tuto funkci nejvíce zastává krajské město Plzeň. Výhodou SO ORP Rokycany je, že přímo sousedí s SO ORP Plzeň – město, se kterým je spojen dálnicí D5 a III. železničním koridorem procházející skrze město Rokycany. Obyvatelé tak tráví mnohem méně času dojížděkou právě do zaměstnání nebo do škol. Oproti obyvatelům SO ORP Rokycany stráví obyvatelé SO ORP Kralovice více času dojížděkou a to z důvodu chybějícího přirozeného centra, které si obyvatelé nahrazují krajským městem Plzeň, se kterým ale tento region přímo nesousedí.

Dopravní obslužnost veřejnou dopravou jednotlivých obcí v regionech (příloha č. 3) v rámci SO ORP Kralovice je nejvíce rozvinutá pouze v obcích ležících na silnici I. třídy a na železnici procházející regionem. Ostatní obce ve venkovském regionu jsou nedostatečně obsluhované a v některých z nich, hlavně ve východní části, chybí dopravní obslužnost o víkendu. Nedostatečná dopravní obslužnost veřejnou dopravou a chybějící obslužnost o víkendu byla zaznamenána i v obcích na severu SO ORP Rokycany, které přímo sousedí právě s východní částí SO ORP Kralovice. Ostatní části SO ORP Rokycany mají dopravní obslužnost veřejnou dopravou velice rozvinutou, jak můžeme vidět v mapovém výstupu v příloze č. 3 této diplomové práce.

Závěrem je potřeba říci, že udržení nebo rozvoj občanské vybavenosti ve venkovském regionu není snadné, a to jak z důvodu vylidňování, tak i z důvodu menších finančních prostředků obcí takovýchto regionů. Městské regiony jsou vyhledávány mnoha společnostmi, které zde otevírají své podniky, a tak přinášejí mnoho pracovních příležitostí a finančních prostředků do tohoto regionu. Díky tomu

je zde občanská vybavenost na vysoké úrovni a budoucí rozvoj občanského vybavení je zde předpokládán.

12 PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

ARCDATA PRAHA, ©2018: ArcČR® 500 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>.

ANDĚL, J., 1996. Sociogeografická regionalizace. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. ISBN 80-7044-112-7.

ANALÝZA DOSTUPNOSTI A POTŘEBNOSTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V PLZEŇSKÉM KRAJI, 2018 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/analyza-dostupnosti-a-potrebnosti-socialnich-sluzeb-v-plzenskem-kraji>

BAŠOVSKÝ, O., LAUKO, V. (1990): Úvod do regionální geografie, Bratislava:SPN.

BINEK, J. a kol. Venkovský prostor a jeho oživení. Brno: Georgetown, 2007, 140 s. ISBN 80-251-19-5.

BRINKE, J., 1992. Úvod do geografie dopravy: Socioekonomická geografie 1. Praha: Univerzita Karlova.

ČESKÁ OPOZICE, Malým obcím chybí praktičtí lékaři. Nedaří se jim získat mladé. 2016 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/malym-obcim-chybi-prakticti-lekari-nedari-se-jim-ziskat-mlade-p5k-/tema.aspx?c=A161122_163659_pozice-tema_lube

ČESKÝ ROZHLAS – PLZEŇ, Plasy na severním Plzeňsku letos začnou stavět lékařský dům, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/plasy-na-severnim-plzensku-letos-zacnou-stavet-lekarsky-dum-7754628>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp>, https://www.czso.cz/csu/xp/spravni_obvody.

ČT24, Trend je jasný. V menších obcích a městech ubývá praktických lékařů. Klesá i počet lékáren. 2017 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2246554-trend-je-jasny-v-mensich-obcich-a-mestech-ubyva-prakticky-lekaru-klesa-i-pocet>

DŮM SOCIÁLNÍ PÉČE KRALOVICE, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.dspkralovice.cz/informace-o-sluzbach/sluzby/>.

HAGGETT, P. 1965. *Locational Analysis in Human Geography*. London: Arnold.

HAMPL, M., 1971. *Teorie komplexity a diferenciacie světa*. Praha: Univerzita Karlova.

HAMPL, M., 2005: *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: Univerzita Karlova.

HUDEČEK a kol., 2016. *Atlas dopravní dostupnosti v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

IDOS.cz, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>.

iROZHLAS, Na venkově chybí praktičtí lékaři, lidé musí za zdravotní péčí dojíždět. 2015, (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: https://www.irozhlas.cz/regiony/na-venkove-chybi-prakticti-lekari-lide-musi-za-zdravotni-peci-dojizdet_201507282050_kbrezovska

JAROLÍMEK, J. *Analýza dopravní obslužnosti v okrese Benešov*. [rukopis]. Plzeň, ZČU, Pedagogická fakulta

JOHNSTON, R., GRGORY, D., PRATT, G., WATTS, M. (2000): *The Dictionary of Human Geography*. Blackwell Publishing, 958 s.

KOMUNITNÍ STŘEDNĚDOBÝ PLÁN ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA ROKYCANSKU – aktualizace, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/aktualizace-komunitniho-strednedobeho-planu-rozvoje-socialnich-sluzeb-na-rokycansku?inheritRedirect=false.

MAIER, K., ŠINDLEROVÁ, V., VOREL J., JETEL, V., PELTAN T., 2016. *Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury*. Praha.

MASARYKOVA ZŠ A MŠ V ŽIHLE, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.zs-zihle.cz/skolni-autobus/>

MIRVALD, S., 1999. *Geografie dopravy I. – III*. Plzeň: Západočeská univerzita.

MORRIS, J. M., DUMBLE, P. L., WIGAN, M. R. Accessibility indicators for transport planning. Transportation Research 13A, 1978.

PÁSZTO, V. a kol., 2012. Obce České republiky, Příslušnost k venkovskému a městskému prostoru k 31. 12. 2010. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci

PERLÍN, Radim, Silvie KUČEROVÁ a Zdeněk KUČERA. Typologie venkovského prostoru Česka. Geografie[online]. 2010, roč. 15, č. 2

PLZÁKOVÁ, Monika. Postavení SO ORP Rokycany v regionálním rozvoji Plzeňského kraje [online]. Plzeň, 2017 [cit. 2019-03-30], dostupné z: https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/27725/1/Bakalarska%20prace_Monika%20Plzakova.pdf. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

PLZEŇSKÝ KRAJ, 2018 (online) [cit. 2018.12.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj>

PLZEŇ.cz, Rokycanská nemocnice omezí od července gynekologicko – porodnické oddělení, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.plzen.cz/rokycanska-nemocnice-omezi-od-cervence-gynekologicko-porodnicke-oddeleni/>

POSTAVENÍ VENKOVA V PLZEŇSKÉM KRAJI, Český statistický úřad, 2009 (online) [cit. 2018.12.03], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/postaveni-venkova-v-plzenskem-kraji-n-8c85eajik7>

PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ, Ústav územního rozvoje, 2019 2009 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>

RADIOŽURNÁL, Školní autobusy nejsou raritou, 2009 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zelenavlna/motozurnal/_zprava/skolni-autobusy-nejsou-raritou--631110

ROKYCANSKÁ NEMOCNICE, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://rokycany.nemocnicepk.cz/tiskove-zpravy/>

SKOKAN, L., 2003. Úvod do teorie geografie I. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. ISBN 80-7044-174-7.

STATISTICKÁ ROČENKA PLZEŇSKÉHO KRAJE 2018, Český statistický úřad, 2018 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2018>

STÁRNUTÍ SE NEVYHNEME, Český statistický úřad, 2014 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ea002b5947>

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJOVÉHO ÚZEMÁ ČR PRO OBDOBÍ 2014 – 2020, 2013 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>

STRATEGIE ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP ROKYCANY V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY A ZÁKLADNÍHO ŠKOLSTVÍ, SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ A BEZPEČNOSTI 2015 – 2024 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/Rokycany/SD_Rokycany.pdf

STŘEDNÍ ŠKOLA, ROKYCANY, JEŘABINOVA 96/III, 2019 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.skola-rokycany.cz/>

STŘEDNĚDOBÝ PLÁN ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V PLZEŇSKÉM KRAJI NA OBDOBÍ 2015 – 2018 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-plzenskem-kraji-na-obdobi-2015-2018-0>

ŠKOLSKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE, Výroční zprávy o stavu školství v kraji, 2018 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/manazer/dokumenty/Stranky/Vyrocnizpravy.aspx>

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., 2008. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-114-4.

ÚAP SO ORP KRALOVICE, aktualizace z roku 2010 a 2016 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/uap-orp-rokycany>

ÚAP SO ORP KRALOVICE, aktualizace z roku 2010 a 2016 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/uap-orp-kralovice>

ÚAP PLZEŇSKÉHO KRAJE, 2017 (online) [cit. 2019.03.03], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/uzemne-analyticke-podklady-0>

VEŘEJNÁ SPRÁVA, Dostupnost zdravotní péče: Obce trápí nedostatek lékařů. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015(20), (online) [cit. 2019-03-25], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejna-sprava-20-2015.aspx>

VYHLÁŠKA č. 13/2018 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti

VYHLÁŠKA č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE PLZEŇSKÉHO KRAJE, Český statistický úřad, 2017 (online) [cit. 2019-03-25], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-plzenskeho-kraje-2017>

ZÁKLADNÍ SOCIO-DEMOGRAFICKÝ POPIS ÚZEMÍ SO ORP ROKYCANY PRO POTŘEBY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, 2018 (online) [cit. 2019-03-25], dostupné z: <https://www.rokycany.cz/zakladni-socio-demograficky-popis-uzemi-so-orp-rokycany-pro-potreby-komunitniho-planovani-socialnich-sluzeb/d-888931>

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE PLZEŇSKÉHO KRAJE, 2018 (online) [cit. 2019-03-25], dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/aktualizace-c-4-zasad-uzemniho-rozvoje-pk>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Tabulky občanské vybavenosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat ÚAP SO ORP Rokycany 2010 a 2016, ÚAP SO ORP Kralovice 2010 a 2016, MŠMT, UZIS)

Příloha č. 2: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle přílohy č. 1)

Příloha č. 3: Dopravní obslužnost veřejnou dopravou v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat IDOS.cz, 2019)

Příloha č. 4: Časová dostupnost z obcí SO ORP do centra ORP (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500)

Příloha č. 5: Časová dostupnost z obcí SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany do krajského města Plzeň (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Schéma pracovního postupu (vlastní zpracování, 2019).....	11
Obr. 2: Typologie území České republiky na periferní, stabilizované a rozvojové území (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020, 2018)	26
Obr. 3: Plzeňský kraj a jeho SO ORP (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2018)	28
Obr. 4: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP Plzeňského kraje (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	31
Obr. 5: Hustota zalidnění a počet obyvatel v jednotlivých SO ORP Plzeňského kraje v roce 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	31
Obr. 6: Typologie území Plzeňského kraje na periferní, stabilizované a rozvojové území (vlastní zpracování dle dat z Ministerstva pro místní rozvoj, Strategie regionálního rozvojového území ČR pro období 2014 – 2020).....	33
Obr. 7: SO ORP Kralovice a Rokycany a jejich POU (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2018).....	36
Obr. 8: Hustota zalidnění v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a Rokycany v roce 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	37

Obr. 9: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	38
Obr. 10: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	38
Obr. 11: Pohyb obyvatelstva v SO ORP Rokycany mezi lety 2008 - 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	39
Obr. 12: Pohyb obyvatelstva v SO ORP Kralovice mezi lety 2008 - 2017 (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	40
Obr. 13: Vývoj věkového složení obyvatel v SO ORP Rokycany za posledních deset let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018).....	41
Obr. 14: Vývoj věkového složení obyvatel v SO ORP Kralovice za posledních deset let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018).....	41
Obr. 15: Vývoj indexu stáří v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za posledních 10 let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018).....	42
Obr. 16: Vývoj podílu nezaměstnanosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice za posledních 10 let (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	43
Obr. 17: Tabulka občanské vybavenosti v SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat ÚAP 2010 a 2016, MŠMT, webové stránky obcí, 2019) - PŘÍLOHA č. 1 (v této příloze je i tabulka občanské vybavenosti v SO ORP Rokycany).....	46
Obr. 18: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle přílohy č. 1) - PŘÍLOHA č. 2	52
Obr. 19: Dopravní obslužnost veřejnou dopravou v SO ORP Krslovice a SO ORP Rokycany (vlastní zpracování dle dat IDOS.cz, 2019) – PŘÍLOHA č. 3.....	54
Obr. 20: Čas strávený na cestě do zaměstnání v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011).....	60
Obr. 21: Čas strávený na cestě do škol v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011).....	60
Obr. 22: Časová dostupnost z obcí SO ORP do centra ORP (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2019) - PŘÍLOHA č. 4.....	61
Obr. 23: Časová dostupnost z obcí SO ORP Kralovice a SO ORP Rokycany do krajského města Plzeň (vlastní zpracování dle dat ArcČR 500, 2019) – PŘÍLOHA č. 5	62
Obr. 24: Výňatky z vyhodnocení území v ÚAP SO ORP Rokycany (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016).....	63

Obr. 25: Výňatek z ÚAP SO ORP Rokycany týkající se problémů vyplývajících z tohoto dokumentu (ÚAP SO ORP Rokycany, 2016)	64
Obr. 26: Výňatky z vyhodnocení území v ÚAP SO ORP Kralovice (ÚAP SO ORP Kralovice, 2016)	65

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Seznam témat pro vyhodnocení území pro účely vypracování ÚAP podle novely vyhlášky č. 500/2006 Sb. (vlastní zpracování dle Zákony pro lidi, 2018)	17
Tab. 2: Standardy dostupnosti sledované veřejné vybavenosti v této práci (vlastní zpracování dle dat Maier a kol, 2016)	21
Tab. 3: Seznam okresů a SO ORP v Plzeňském kraji (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018)	27
Tab. 4: Vzdělanostní struktura v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice ze SLBD 2011 v procentech (vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018) ..	44
Tab. 5: Vyjíždějící do zaměstnání z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011).....	55
Tab. 6: Dojíždějící do zaměstnání do obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011).....	56
Tab. 7: Vyjíždějící do škol z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)	57
Tab. 8: Dojíždějící do škol do obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)	57
Tab. 9: Pořadí dopravních prostředků podle používání vyjížděcími z obcí SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle dat SLBD 2011)	59
Tab. 10: Návrh sledovaných jevů při vyhodnocení občanské vybavenosti (vlastní zpracování)	67
Tab. 11: Návrh vyhodnocení občanské vybavenosti a její dostupnosti v SO ORP Rokycany a SO ORP Kralovice (vlastní zpracování dle poznatků z analytické části)	69